LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
DEN HAAG (Schev.) - VAN STOLKWEG 29 - TELEF. 55.23.50 - GIRO 41.22.35

NIET VOOR PUBLICATIE.
NADRUK VERBODEN.

Rapport no.84.

ONDERZOEK NAAR DE KOSTPRIJS VAN DE MELK EN DE RENTABILITEIT VAN DE MELKPRODUCTIE BIJ VERSCHILLENDE PRIJZEN, IN DE PERIODE NOVEMBER 1947 - NOVEMBER 1948.

De in dit rapport verzamelde gegevens zijn getoetst aan het oordeel van een Commissie van Advies. De Commissie van Advies verklaarde zich met de inhoud van dit rapport te kunnen verenigen. De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust uiteraard bij het Landbouw-Economisch Instituut.

De Commissie van Advies was als volgt samengesteld:
Ir.Th.C.J.M. Rijssenbeek (Voorzitter) te 's-Gravenhage, Directeur van het Veeteeltwezen.
Jac.Blom te Sint-Pancras (N.H.) veehouder.
Dr.Ir.H.J.Frankena te Wageningen, Inspecteur Weide- en Voederbouw.
N.J.W.Olieman te Leidschendam (Z.H.), veehouder.
Dr.Ir.C.Schiere te 's-Gravenhage, Directeur van de Kaas-, Boter- en Melkproductencontrôlestations te Utrecht en Den Haag.
J.Smeets te Swalmen (L), landbouwer.
W.Tysma te Workum (Fr.), veehouder.

INHOUD.

Tekst.

	blz.
Doel	2
Methode	2
Basisgegevens	3
Resultaten	4

Staten.

Staat A. Vergelijkend overzicht van alle gebieden
" B. Friesland (klei- en veengebied)
" C. Noord-Holland
" D. Zuid-Holland (consumptiemelkbedrijven)
" E. Zuid-Holland (zelfkazende bedrijven)
" F. Zandgronden (Friese Wouden en Holl.Duinstreek)

Bijlagen.

Bijlage 1. Toelichting op het basismateriaal en berekening van de wijzigingscoëfficiënten.

Bijlage 2. Berekening van het inzake de ondernemingsbelasting verschuldigde belastingbedrag per ha in de verschillende veehouderijgebieden.

Bijlage 3. Basisgegevens van de gemengde bedrijven (boekjaar 1946/'47).

Bijlage 4A. Een vergelijking van de gemiddelde kosten en opbrengsten per ha in de boekjaren 1945/'46 en 1946/'47 van een aantal veehouderijbedrijven in de Provincie Friesland en het Zuid-Hollandse kleiweidegebied.

Bijlage 4B. Een vergelijking van de kostprijsberekeningen van de melk volgens rapport no.66 en rapport no.84.

's-Gravenhage, 2 December 1947.

Samengesteld door:
Drs. A.R. van Nes.
Ir. J.G.Veldink.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT,
De Directeur:
Drs.J.Horring.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT BIBLIOTHEEK

27316 - '47

DOEL. Rapport no.84.

Het berekenen van de kostprijs af-boerderij per kg. melk, benevens het geven van een overzicht van de rentabiliteit van de melkproductie bij verschillend prijspeil; onder normale weersomstandigheden in verschillende gebieden van ons land.

METHODE.

De basisgegevens, waarvan in dit rapport is uitgegaan, zijn geheel afkomstig van de kostprijsbedrijven van het L.E.I. Het materiaal heeft betrekking op het voorbije boekjaar Mei 1946 tot Mei 1947. Met behulp van de z.g. wijzigingscoëfficiënten is de kostprijs onder normale weersomstandigheden voor de periode Nov. 1947 tot Nov.1948 berekend. Daar men zich bij vroegere prijsbesprekingen steeds op het standpunt heeft gesteld, dat slechte of gunstige weersomstandigheden géén invloed op de kostprijsberekening mogen hebben, maar tot het oogstrisico van de boer behoren, is geen rekening gehouden met de abnormaal droge zomer, terwijl ook het extra voederverbruik tengevolge van de langere stalperiode geëlimineerd is. Daar tengevolge van de zeer ongunstige zomer er niet voldoende ruwvoeder gewonnen is, kan dan ook vastgesteld worden, dat de werkelijke toestand in de komende periode ongunstiger zal zijn, dan de hierna volgende berekening weergeeft. Voor nadere gegevens omtrent de ruwvoedervoorziening in de komende stalperiode, kan verwezen worden naar het rapport, dat hierover door de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst wordt uitgebracht. In het voorgaande rapport no.66 was het niet mogelijk om ook de melkproductie der kostprijsbedrijven als basis voor de productieraming te gebruiken. Enerzijds was hiervoor het aantal bedrijven te gering, terwijl daarnaast een grote hoeveelheid melk, die niet afgeleverd werd door schatten moest worden vastgesteld. Tevens kon de productie op de desbetreffende bedrijven, tengevolge van de tijdelijke stilstand bij de melkcontrôledienst, niet afdoende gecontroleerd worden.
Thans is het echter verantwoord om ook de op de bedrijven gevonden productie zowel voor de melk als het vlees naast de onkosten, voor deze kostprijsberekening aan te houden.
Hierdoor ontstaat het grote voordeel, dat het bestaande verband tussen kosten en de hieruit verkregen productie in de vorm van melk en vlees, behouden blijft. Deze wijziging is enerzijds mogelijk, doordat het aantal bedrijven thans véél groter is dan in de vorige rapporten, terwijl anderzijds ook de melkproductie op de verschillende kostprijsbedrijven beter door ons te controleren was. Zowel de uitkomst van dit onderzoek, waarbij de in de boekhouding opgegeven productie vergeleken is met de melkcontrôle-uitkomsten van het bedrijf, als de ligging van de gemiddelde productie per koe, geeft een zodanig beeld, dat ons de gevonden gegevens als juist voorkomen. Hetgeen voor de opbrengstposten melk en vlees is medegedeeld, geldt evenzo voor de loonpost. In het voorgaande rapport waren n.l. over het in te calculeren loonbedrag voor de handenarbeid van de boer, geen voldoende gegevens beschikbaar, zodat toen hiervoor geen bedrag ingecalculeerd was. Door middel van een wekelijkse opgave van de deelnemers zijn alle arbeidsuren van boer en eigen gezinsleden voor het gehele bedrijf, evenals de uitbetaalde lonen, vastgesteld. Daarnaast werd tevens opgegeven hoeveel uren ten behoeve van de verschillende nevenbedrijven gewerkt zijn.
Nadat door ons uit deze gegevens van alle bedrijven de totale loonpost per ha berekend was, vertoonden sommige bedragen een geheel afwijkend beeld. Bij een gehouden bespreking met de betrokken assistenten van de Landbouwvoorlichtingsdienst bleken dit, òf bedrijven met een overbezetting aan arbeidskrachten tengevolge van te veel inwonende gezinsleden, òf te kleine bedrijven te zijn, waar in het laatste geval de boer een aanzienlijk gedeelte van zijn tijd op andere bedrijven in loondienst werkzaam was.

Daar er in beide gevallen geen sprake is van een normale aanwending van de arbeidskracht, zijn deze bedrijven, waarvan de eerste groep te hoge en de andere te lage arbeidskosten had, buiten het gemiddelde gelaten. Ook enige bedrijven die tengevolge van extra kunstmesttoewijzingen over meer mogelijkheden dan de gewone bedrijven beschikten, zijn niet in het gemiddelde opgenomen.

Basisgegevens.

Al het gebruikte materiaal is afkomstig van het pas afgesloten boekjaar Mei '46 tot Mei '47. Naast de voornaamste weidestreken zijn thans ook enige zandgebieden vertegenwoordigd. De groep gemengde bedrijven is echter nog klein, terwijl in het bijzonder het materiaal van Overijssel nog niet van zodanig gehalte is, dat hieraan dezelfde waarde als aan dat der graslandbedrijven kan worden toegekend.
Enerzijds is het aantal bedrijven zeer gering, zodat de in het basismateriaal voorkomende toevalligheden een zeer grote invloed op het gemiddelde uitoefenen, terwijl anderzijds de verschillende onderdelen van het gemengde bedrijf zo nauw met elkander verweven zijn, dat een kostprijsberekening voor het onderdeel veehouderij slechts een betrekkelijke waarde heeft.
Met name de post arbeidsloon geeft op de gemengde bedrijven groté moeilijkheden.
Naast een overbezetting aan arbeidskrachten, welke met name op de gemengde zandbedrijven voorkomt, worden tijdens de stalperiode, wanneer de weersomstandigheden geen buitenwerkzaamheden voor de akkerbouw toelaten een naar verhouding tê groot aantal uren ten laste van het onderdeel rundveehouderij geboekt.
Om deze redenen zijn wij dan ook van mening, dat de kosten per melkkoe, genoemd in bijlage 3 niet de werkelijke kosten op het gemengde bedrijf weergeven.
In verband hiermede zijn deze basisgegevens dan ook niet omgerekend voor het komende jaar 1 November 1947 - 1 November 1948.

Van het aantal en de ligging der graslandbedrijven is het volgende overzicht te geven:

Provincie	Landbouwgebied	Kostprijsbedrijven: Aantal	Kostprijsbedrijven: Gemidd. bedr.grootte	Gemidd.bedrijfsgrootte van alle bedrijven boven 1 ha van het gehele landb.geb.
a. Klei- en veengebieden.				
Friesland	Bouwstreek	6	25.86	12.89
	Kleiweidestreek	18	26.18	17.55
	Veenweidestreek	49	26.69	18.78
Noord-Holland	Waterland	9	15.43)	12.38
	Droogmakerijen	14	13.34)	
	West-Friesland + Drechterland	19	15.07	19.97
Zuid-Holland	Kleiweidegebied (zelfkazers)	41	16.09	13.70
	Delf- en Schieland) cons.	19	21.29	13.80
	Veenweide + droog-) melkerijen) kers	24	17.64	16.55
Totaal in de Klei- en Veengebieden		199		
b. Zandgronden.				
Friesland	De Wouden	12	19.54	19.16
Holland	Duinstreek	5	16.53	13.10
Totaal graslandbedrijven		216		

In staat A wordt een vergelijkend overzicht van de voor verschillende gebieden voor 1947/'48 verwachte kostprijs gegeven.
De staten B tot en met F geven een overzicht van de kosten en opbrengsten per ha gemeten maat, zowel voor het basisjaar als voor de komende productieperiode.

DE RESULTATEN.

Rapport no. 84.

Overzicht van de netto-kosten, de melkproductie, de kostprijs van de melk en de winst voor de boer per ha in de verschillende veehouderijgebieden.

Omschrijving	Friesland	N.Holland	Zuid-Holland		Zandgronden	
	Klei- en veengeb.	Ind.melk-bedrijven	Cons.melk-bedrijven	Zelfkaz. bedrijv.2)	Friese Woudon	Duin-streek
1.Netto kosten p.ha 1)	f.621,-	f. 745,-	f. 791,-	f.730,-	f.643,-	f.500,-
2.Melkveebez.per ha	0,96	1,13	1,38	1,28	0,97	0,87
3.Melkproductie p.koe	3586	3699	3324	2991	3200	3112
4.Melkproductie p.ha	3447	4187	4570	3831	3104	2695
5.Gemidd.vetgehalte	3.84%	3.54%	3.36%	3.40%	3.76%	3.38%
6.Kostpr.p.100 kg.melk	f. 18,01	f. 17,79	f. 17,30	f. 19,07	f. 20,72	f. 18,56
7.Kostprijs p.kg.vet	" 4,69	" 5,03	" 5,15	" 5,61	" 5,51	" 5,49
8.Kostprijs p.3.3 kg vet	" 15,48	" 16,59	" 16,99	" 18,51	" 18,18	" 18,12
9.Winst c.q.Verlies (excl.beloning handenarbeid) p.ha						
I.Bij oude melkpr.v. 15 ct.p.kg melk met 3.3% vet.	" 19.-	" 71.-	" 93.-	" 138.-	" 112.-	" 86.-
II.Bij de voorl.melkpr. v.18 ct.p.kg.melk met 3.3% vet	" 101.-	" 63.-	" 47.-	" 20.-	" 6.-	" 3.-
III.Invl.v.een prijsverandering v.1 ct. p. kg. op de winst p.ha	40.-	" 45.-	" 47.-	" 39.-	" 35.-	" 28.-
10.Aantal waarnemingen	73	42	43	41	12	5

1) Inclusief beloning handenarbeid boer.
2) De kosten voor en de baten van de kaasbereiding zijn geëlimineerd.

Naast de hierboven berekende winsten voor de boer heeft deze nog een inkomen als beloning voor de door hemzelf verrichte handenarbeid. Het loon voor de handenarbeid van de boer is immers in de kosten begrepen. In verband hiermede is het van belang na te gaan in welke mate de boer zijn arbeid productief maakt in zijn bedrijf.

Van de 205 kostprijsbedrijven op welke resultaten de basisloonbedragen gefundeerd zijn, werd op 200 bedrijven door de boer zelf handenarbeid verricht.
De arbeidsduur van deze, uitgedrukt in een percentage van de normale arbeidsduur gewerkt door de vaste arbeider, varieerde als volgt:

8	van 130% - 120%
14	van 120% - 110%
64	van 110% - 100%
62	van 100% - 90%
27	van 90% - 80%
13	van 80% - 70%
3	van 70% - 60%
1	van 60% - 50%
8	beneden 50%

Indien we de laatste groep, welke betrekking heeft op personen, die om verschillende redenen niet in staat zijn volledig op het bedrijf werkzaam te zijn, uitschakelen; dan bedraagt de gemiddelde prestatie van de boer uitgedrukt in de prestatie van een volwaardige arbeider; alsmede de beloning voor die arbeidsprestatie in de verschillende gebieden respectievelijk:

	Jaarloon	Beloning arbeid boer
Friesland 97%	f. 2100.-	97/100 x 2100.- = f. 2037.-
N.Holland 91%	f. 2296.-	91/100 x 2296.- = f. 2089.-

	Jaarloon		Beloning arbeid boer	
Zuid-Holland				
a.Delf- en Schieland	106%	f.2296.-	106/100 x 2296.-	= f. 2434.-
b.Z.Holl.veenweide	99%	f.2198.-	99/100 x 2198.-	= f. 2176.-
c.Z.Holl.kleiweide	97%	f.2198.-	97/100 x 2198.-	= f. 2132.-
Zandgronden				
a.Friese Wouden	98%	f.2100.-	98/100 x 2100.-	= f. 2058.-
b.Holl.Duinstreek	100%	f.2296.-		f. 2296.-

Deze handenarbeid van de boer wordt niet volledig in dienst van het melkveehouderijbedrijf aangewend, maar bevat tevens de arbeidsuren welke ten behoeve van nevenbedrijven: varkens, schapen, kaasmakerij enz. gemaakt zijn.

De loonkosten van het gehele bedrijf zijn in de kostprijsboekhouding verdeeld over de rundveehouderij enerzijds en de nevenbedrijven anderzijds. Deze splitsing was niet mogelijk voor elk der looncategorieën (betaalde arbeid, handenarbeid boer en handenarbeid gezinsleden) afzonderlijk.

Bij het bepalen van het inkomen van de boer (winst resp.verlies vermeerderd met de gewaardeerde beloning voor zijn handenarbeid) is derhalve hieronder bij de winst resp.verlies op de rundveehouderij het gewaardeerde loon voor de handenarbeid van de boer zowel voor de rundveehoudorij als voor de nevenbedrijven opgeteld.

Bij het aldus berekende inkomen moet, teneinde het inkomen van de boer uit het gehele bedrijf (rundveehouderij en nevenbedrijven) te berekenen, dus slechts de winst (resp.verlies) op nevenbedrijven worden gevoegd. De gegevens betreffende de winst of verlies op nevenbedrijven ontbreken echter. Om toch een indruk te geven van de gemiddelde relatieve betekenis van de nevenbedrijven, wordt hieronder een overzicht gegeven van de verhouding van de loonkosten voor de rundveehouderij enerzijds en voor de nevenbedrijven anderzijds in de verschillende gebieden:

Gebieden	Loonkosten	
	Rundveehouderij	Nevenbedrijven
Friesland	96%	4%
Noord-Holland	85%	15%
Zuid-Holland consumptiemelk	93%	7%
Zuid-Holland zelfkazers	84%	16%
Zandgronden		
Friese Wouden	95%	5%
Holl. Duinstreek	82%	18%

Rapport no.84.

Gemiddelde inkomen van de boer (incl. arbeidsinkomen) per gemiddeld bedrijf.

	Friesland	N.Holland	Zuid-Holland		Zandgronden	
	Klei- en veengeb.	Ind-melk-bedrijven	Cons. melkbedr.	Zelfkaz. bedrijven	Friese Wouden	Duin-streek
Gemiddelde bedr.grootte	26.4 ha	14.5 ha	19.5 ha	16.1 ha	19.5 ha	16.5 ha
I.Bij de oude melkpr.v. 15 ct.p.kg.melk met 3.3% vet						
a.Winst of verlies	f.502.-	f.1030	f.1814	f.2222	f.2184	f.1419
b.Gewaardeerde beloning v.d.handenarb.v.d. boer	"2389.-	" 2450.-	" 2704.-	" 2501.-	" 2414.-	" 2693.-
Inkomsten p.gem.bedrijf	f1887.-	f.1420.-	f. 890.-	f. 279.-	f. 230.-	f.1274.-
II.Bij de voorlopig vastgestelde melkpr.v.18 ct. p.kg.melk met 3.3% vet.						
a.Winst of Verlies	"2666.-	" 914.-	917	" 322.-	" 117.-	" 50.-
b.Gewaardeerde beloning voor de handenarb.v.d. boer	"2389.-	" 2450.-	" 2704.-	" 2501.-	" 2414.-	" 2693.-
Inkomsten p.gem.bedr.	f.5055.-	f. 3364.-	f. 3621.-	f.2179.-	f.2297.-	f.2643.-
III. Invloed van een prijsverandering v.1 ct.p.kg. melk met 3.3% vet op de winst p.gem.bedrijf.	"1059.-	" 651.-	" 907.-	" 635.-	" 690.-	" 455.-

Bij de beoordeling van deze resultaten, dient met het volgende rekening te worden gehouden:

I. De berekening is opgezet voor normale weersomstandigheden, zodat zowel bij de voederuitgaven als bij de melkproductieraming geen rekening is gehouden met de zeer ongunstige voederwinning tengevolge van de droge zomer van het jaar 1947.

II. Teneinde de berekening op normale weersomstandigheden te baseren, moest ook de invloed van de langdurige en strenge winter in het voorjaar van 1947 geëlimineerd worden.
Het aanbrengen van een correctie, welke deze invloed in het basismateriaal moet uitschakelen, is een buitengewoon moeilijke materie.
Allerlei tegengestelde factoren, waarin moeilijk een exact inzicht is te verkrijgen, spelen daarbij een rol. In verband hiermede zijn alleen de waarneembare invloeden van bepaalde abnormale factoren door een correctie geëlimineerd.
Hieronder wordt een opsomming gegeven van de factoren, welke bij het aanbrengen van de correctie zijn overwogen.

1.De langdurige vorstperiode heeft geleid tot een verlenging van staltijd. Als gevolg hiervan is met name het ruwvoederverbruik abnormaal hoog geweest. Deze invloed is gecorrigeerd door op de kosten een aftrekpost voor extra voederverbruik tengevolge van deze verlenging van de staltijd in mindering te brengen.

2.De strenge vorst gedurende de winter van 1947 heeft mogelijk op sommige bedrijven geleid tot een extra voederverbruik tengevolge van een abnormaal lage staltemperatuur.
De Commissie van Advies was van mening, dat een goed geleid bedrijf de staltemperatuur wel zodanig kan beheersen, dat van een hoger voederverbruik geen sprake is.
Aangezien deze invloed op het ruwvoederverbruik practisch niet waarneembaar is, hebben wij gemeend hiervoor geen correctie te moeten aanbrengen.

-7-

3. Na het aanbrengen van de bovengenoemde correctie blijken de ruwvoederkosten voor die gebieden, waarvan ook over het boekjaar 1945/'46 gegevens beschikbaar waren, nog aanzienlijk hoger te liggen in vergelijking met dat jaar (bijlage 4A blz.2).
Hierbij dient echter op de volgende punten te worden gelet:

a. De omstandigheden gedurende de winter 1945/'46 waren nog verre van normaal. De mogelijkheid bestaat, dat deze abnormale omstandigheden (zeer slechte oogst 1945 en ontwrichting van het vervoerswezen) oorzaak geweest zijn van extra lage voederkosten in deze stalperiode.

b. De mogelijkheid is onderzocht of wellicht het opstallen van extra veel vee in de stalperiode 1946/'47 oorzaak is geweest van de hoge ruwvoederkosten t.o.v. het jaar 1945/'46.
Uit de inventarisatiecijfers van het C.B.S. van Maart 1946 en Maart 1947 blijkt, dat zowel in Friesland als in N.Holland het aantal stuks rundvee t.o.v. 1946 is afgenomen.
Het hoge voederverbruik in de periode 1946/'47 valt hier dus niet uit het opstallen van extra veel vee te verklaren. In Z.Holland heeft echter wel een duidelijke uitbreiding van de veestapel plaats gevonden. Na de toegepaste aftrek voor Z.Holland, blijkt het verschil t.o.v. het jaar 1945/'46 in dit gebied echter aanzienlijk geringer te zijn dan in de provincie Friesland het geval is.
Een waarneembare beinvlooding van de ruwvoederkosten door deze factor is op grond van het bovenstaande dus niet aanwezig. In verband hiermede is voor deze factor geen correctie aangebracht.

c. Er bestaat een onlosmakelijk verband tussen de verbruikte hoeveelheden ruwvoeder en de melkproductie. In de voorcalculatie voor de productieperiode Nov.1947-Nov.1948 werden zowel de ruwvoederkosten als de melkproductieraming gebaseerd op de cijfers van het boekjaar 1946/'47, zodat de samenhang tussen deze beide elementen bewaard is gebleven.
Bij een correctie op de ruwvoederkosten, welke groter zou zijn dan de waarneembare invloed van abnormale factoren, zou ook de melkproductie, eveneens gecorrigeerd dienen te worden.

4. Wat betreft de melkproductieraming is nagegaan in hoeverre de productie in het basisjaar door de abnormale winter beinvloed is.
Uit het verloop van de cijfers van het C.B.S. die de wekelijkse aanvoer van de melk, uitgedrukt in procenten van de gemiddelde wekelijkse aanvoer aangeven, blijkt, dat de melkproductie vóór 1 Mei 1947 slechts zeer weinig door de abnormale winter werd beinvloed.
De ongunstige invloed komt pas in de laatste dagen van de maand April en daarna vooral in de maand Mei tot uiting.
Op grond hiervan kan dan ook vastgesteld worden, dat de bij de kosten behorende melkproductie "als normaal" beschouwd kan worden. Voor verdere toelichting op de melkproductieraming kan verwezen worden naar bijlage I blz.16.

III. Op grond van de samenhang, welke er bestaat tussen de kosten van de voor opfok gebruikte melkproducten en de opbrengstpost omzet en aanwas rundvee, werd van een correctie op de kosten van de verbruikte melkproducten afgezien.
Deze opfokkosten zijn weliswaar hoog te noemen, daartegenover staat enerzijds, dat de veehouder nog niet over voldoende voedermiddelen beschikt om het grote kwantum volle melk te vervangen, terwijl anderzijds een hoge kostenpost hier steeds gepaard gaat met een hoge opbrengstpost voor verkocht rundvee.
Door een correctie op deze kosten achterwege te laten is de samenhang tussen kosten en opbrengsten bewaard gebleven.

IV. Voor het komende jaar zijn de fosforzuurmeststoffen vrij verkrijgbaar.
In overleg met graslanddeskundigen, werd de normale gift voor grasland gesteld op 70 kg. P_2O_5 per ha.
In overleg met de Commissie van Advies, is aangenomen, dat de helft van deze gift, dient voor de instandhouding van de zode en de handhaving van de geconstateerde melkproductie.

De resterende 35 kg., welk dus toegediend wordt voor het weder op peil brengen van de fosforzuurreserve, werd geacht ten laste van het volgende boekjaar te komen, en is dus niet in de kosten begrepen.

V. In de kosten zijn de heffingen op de melkprijstoeslag voor melkcontrôle en ziektebestrijding en de verschuldigde ondernemingsbelasting begrepen. De heffingen voor kwaliteitscontrôle en de Stichting voor de Landbouw (waarvan de kosten nog niet bekend zijn), zijn buiten de berekening gehouden.

VI. De handenarbeid van de boer en zijn gezinsleden is gewaardeerd tegen de thans geldende basis-uurlonen van resp. 64, 67 en 70 cent, terwijl over dit loon 17,3% sociale lasten in rekening zijn gebracht.
De in bovenstaande berekening opgenomen "Gewaardeerde beloning voor de handenarbeid van de boer", omvat uitsluitend het loon van de boer en de sociale lasten over dit loon.
De gewaardeerde beloning voor de arbeid van eigen gezinsleden is volledig als kostenbestanddeel beschouwd. De hierboven berekende inkomsten per gemiddeld bedrijf geven dus niet het gezinsinkomen, maar uitsluitend de inkomsten voor de boer zelf weer.

VII. De winsten (c.q. verliezen) op nevenbedrijven t.w. varkenshouderij, kaasbereiding, paardenfokkerij, schapenhouderij enz. zijn buiten de kostprijsberekening gehouden en komen dus boven (c.q. in mindering van) de hierboven berekende inkomsten per gemiddeld bedrijf.

OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA GEMETEN MAAT VOOR DE VERSCHILLENDE GEBIEDEN VOOR 1947/'48

Staat A.

	Friesl. Klei- en Veenweide	Noord-Holland	Cons. melkers Z. Holl.	Holl. Klei-weidegeb. Zelfkazers Z. Holl.	Friesland Do Wouden	Holl. Duinstr.
1. a. Loon	236,54	305,74	277,74	286,85	276,79	205,72
b. Sociale lasten	40,92	52,89	48,05	49,63	47,88	35,59
sub-totaal	277,46	358,63	325,79	336,48	324,67	241,31
2. Veevoeder						
a. Krachtvoeder	79,83	79,62	88,02	94,23	74,55	56,17
b. Melkproducten	73,82	62,96	46,19	43,41	53,29	31,98
c. Ruwvoeder	73,34	126,05	193,39	104,40	37,13	76,56
d. Stro en strooisel	24,15	31,80	36,22	34,78	24,96	18,99
sub-totaal	251,14	300,43	363,82	276,82	189,93	183,70
3. Kunstmeststoffen						
a. Stikstofmeststoffen	11,16	16,39	13,11	8,80	21,04	18,--
b. Overige kunstmeststoffen	18,76	16,08	18,89	17,52	18,22	17,11
sub-totaal	29,92	32,47	32,00	26,32	39,26	35,11
4. Kosten werktuigen	32,31	38,92	41,60	39,09	37,10	24,97
5. Onderhoudskosten als pachter	11,26	13,02	11,81	13,21	7,42	3,22
6. Verzekering	6,01	6,81	3,68	1,53	6,30	6,49
7. Afschrijving werkpaarden	3,85	4,82	3,94	2,11	4,36	4,74
8. Rente levende inventaris	22,83	27,70	29,22	26,80	23,26	20,74
9. Ziektebestrijding	7,25	15,85	11,65	14,96	5,33	7,84
10. Dekgelden	5,23	12,39	2,32	3,27	2,28	3,31
11. Afleveringskosten	1,49	3,61	1,61	0,98	0,67	0,85
12. Overige kosten	25,81	26,44	22,--	29,64	21,90	14,17
13. Heffing voor Melkcontrôle en Gezondheidsdienst	3,56	3,81	4,15	3,55	3,15	2,39
14. Ondernemingsbelasting	11,71	6,79	5,86	5,28	4,61	4,10
sub-totaal	131,31	160,16	137,84	140,42	116,38	92,82
15. a. Pacht	94,18	101,53	87,99	91,88	79,05	73,06
b. Weidegeld	2,82	12,36	5,77	3,92	3,92	--,--
sub-totaal	97,--	113,89	93,76	95,80	82,97	73,06
Totaal bruto-kosten per ha	786,83	965,53	953,21	875,84	753,21	626,00
16. Aftrekposten						
a. Omzet en aanwas rundvee	150,83	171,35	109,40	108,19	95,--	88,48
b. Opbrengst stalmest	0,28	1,86	5,47	0,34	2,80	7,57
c. Ontvangen dekgelden	2,76	9,74	2,08	2,80	0,13	2,10
d. Paardekosten voor nevenbedr.	0,51	13,20	4,16	0,27	2,62	10,--
e. Diverse opbrengsten	3,23	5,03	6,04	1,62	0,95	2,83
f. Aftrek extra voederverbruik	8,26	19,38	35,42	32,15	8,60	14,74
Totaal aftrek	165,87	220,56	162,57	145,37	110,10	125,72
Totaal netto-kosten per ha	620,96	745,02	790,64	730,47	643,11	500,28
17. Aantal melkkoeien per ha	0,96	1,13	1,375	1,28	0,97	0,87
18. Melkproductie per koe	3586 kg	3699 kg	3324 kg	2991 kg	3200 kg	3112 kg
19. Melkproductie per ha	3447 kg	4187 kg	4570 kg	3831 kg	3104 kg	2695 kg
20. Gemiddeld vetgehalte	3.84%	3,54%	3.36%	3.40%	3.76%	3.38%
21. Kostprijs per 100 kg melk bij bestaand vetgehalte	f. 18,01	f. 17,79	f. 17,30	f. 19,07	f. 20,72	f. 18,56
22. Kostprijs per kg vet	" 4,69	" 5,03	" 5,15	" 5,61	" 5,51	" 5,49
23. Kostprijs per 3.3 kg vet	" 15,48	" 16,59	" 16,99	" 18,51	" 18,18	" 18,12

OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA GEMETEN MAAT VOOR HET KLEI- EN VEENGEBIED VAN DE PROVINCIE FRIESLAND

Staat B.

	24 bedrijven	49 bedrijven	1946/'47		1947/'48
	Friese Klei-streek	Friese Veen-weide	Gemiddelde Friesland, Klei- en Veenweide	Wijzigings-coëfficiënt	Friesland Klei- en Veenweide
Wegingscoëfficiënt	1	1			
1. a. Loon	238,66	229,74	234,20	——	236,54
b. Sociale lasten	32,01	31,45	31,73	17.3%	40,92
sub-totaal	270,67	261,19	265,93		277,46
2. Veevoeder					
a. Krachtvoeder	75,09	82,98	79,04	1.01	79,83
b. Melkproducten	80,77	66,87	73,82	1.00	73,82
c. Ruwvoeder	77,93	53,87	65,90	——	73,34
d. Stro en Strooisel	19,77	19,36	19,56	——	24,15
sub-totaal	253,56	223,08	238,32		251,14
3. Kunstmeststoffen					
a. Stikstofmeststoffen	9,50	12,81	11,16	1.00	11,16
b. Overige kunstmeststoffen	2,71	8,58	5,64	——	18,76
sub-totaal	12,21	21,39	16,80		29,92
4. Kosten werktuigen	32,70	31,92	32,31	1.00	32,31
5. Onderhoudskosten als pachter	9,65	9,11	9,38	1.20	11,26
6. Verzekering	5,80	5,48	5,64	——	6,01
7. Afschrijving werkpaarden	3,82	3,88	3,85	1.00	3,85
8. Rente levende inventaris	24,14	24,97	24,55	0.93	22,83
9. Ziektebestrijding	7,70	6,80	7,25	1.00	7,25
10. Dekgelden	7,69	2,77	5,23	1.00	5,23
11. Afleveringskosten	1,83	1,49	1,66	0.90	1,49
12. Overige kosten	31,42	25,22	28,33	0.91	25,81
13. Heffing voor Melkcontrôle en gezondheidsdienst	-,—	-,—	-,—		3,56
14. Ondernemingsbelasting	-,—	-,—	-,—		11,71
sub-totaal	124,75	111,64	118,20		131,31
15. a. Pacht	101,05	87,31	94,18	1.00	94,18
b. Weidegeld	1,19	4,45	2,82	1.00	2,82
sub-totaal	102,24	91,76	97,—		97,—
Totaal Bruto-kosten per ha	763,43	709,06	736,25		786,83
16. Aftrekposten					
a. Omzet en aanwas rundvee	165,08	133,09	149,09		150,83
b. Opbrengst stalmest	------	0,57	0,28	1.00	0,28
c. Ontvangen dekgelden	3,61	1,90	2,76	1.00	2,76
d. Paardekosten voor nevenbedrijven	0,17	0,84	0,51	1.00	0,51
e. Diverse opbrengsten	3,40	3,07	3,23	1.00	3,23
f. Aftrek extra voederverbruik					8,26
Totaal aftrek	172,26	139,47	155,87		165,87
Totaal Netto-kosten per ha	591,17	569,59	580,38		620,96
17. Aantal melkkoeien per ha	0.93	0.99	0.96		0.96
18. Melkproductie per koe	3881 kg	3346 kg	3586 kg		3586 kg
19. Melkproductie per ha	3586 kg	3309 kg	3447 kg		3447 kg
20. Gemiddeld vetgehalte	3.90%	3.78%	3.84%		3.84%
21. Kostprijs per 100 kg melk bij bestaand vetgehalte	f.16,49	f.17,21	f.16,84		f.18,01
22. Kostprijs per kg vet	f. 4,23	f. 4,55	f. 4,38		f. 4,69
23. Kostprijs per 3.3 kg vet	f.13,95	f.15,03	f.14,47		f.15,48

OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA GEMETEN MAAT VOOR DE PROVINCIE NOORD - HOLLAND

Staat C

	Industriemelkbedrijven 1946/47				Wijzigingscoëfficiënt	1947/48
	9 Bedr. Waterland	14 Bedr. N.Holl. Droogmakerijen	19 Bedr. West-Friesland + Drechtenland	Gem. Noord-Holland		Noord-Holland
Wegingscoëfficiënt	1	2	2			
1. a.Loon	315,37	306,79	291,72	302,48	----	3[illegible]
b.Sociale lasten	46,83	46,18	41,32	44,36	17.3%	52,89
sub-totaal	362,20	352,97	333,04	346,84		358,63
2. Veevoeder						
a.Krachtvoeder	74,57	78,51	81,27	78,83	1.01	79,62
b.Melkproducten	63,59	61,88	63,73	62,96	1.00	62,96
c.Ruwvoeder	71,69	102,17	135,96	109,59	----	126,05
d.Stro en Strooisel	31,16	20,20	31,64	26,97	----	31,80
sub-totaal	241,01	262,76	312,60	278,35		300,43
3. Kunstmeststoffen						
a.Stikstofmeststoffen	5,38	17,86	20,43	16,39	1.00	16,39
b.Overige kunstmeststoffen	9,78	2,29	4,88	4,82	----	16,08
sub-totaal	15,16	20,15	25,31	21,21		32,47
4.Kosten werktuigen	43,02	36,76	39,03	38,92	1.00	38,92
5.Onderhoudskosten als pacht.	10,17	13,10	8,94	10,85	1.20	13,02
6.Verzekering	4,03	7,90	6,38	6,52	----	6,81
7.Afschrijving werkpaarden	3,29	4,49	5,92	4,82	1.00	4,82
8.Rente levende inventaris	29,93	29,28	30,20	29,78	0.93	27,70
9.Ziektebestrijding	10,65	14,07	20,23	15,85	1.00	15,85
10.Dekgelden	11,53	7,86	17,36	12,39	1.00	12,39
11.Afleveringskosten	2,95	3,10	5,44	4,01	0.90	3,61
12.Overige kosten	24,17	30,92	29,16	28,86	0.92	26,44
13.Heffing voor Melkcontrôle en Gezondheidsdienst	-,--	-,--	-,--	-,--		3,81
14.Ondernemingsbelasting	-,--	-,--	-,--	-,--		6,79
sub-totaal	139,74	147,48	162,66	152,--		160,16
15. a.Pacht	99,58	100,55	103,48	101,53	1.00	101,53
b.Weidegeld	11,09	8,55	16,80	12,36	1.00	12,36
sub-totaal	110,67	109,10	120,28	113,89		113,89
Totaal Bruto-kosten per ha	868,78	892,46	953,89	912,29		965,56
16.Aftrekkosten						
a. Jaar- en aanwas rundvee	166,35	166,13	180,92	172,09	----	171,35
b.Opbrengst melkmestv	---	0,23	4,41	1.86	1.00	1,86
c.Ontvangen dekgelden	7,37	11,37	9,29	9,74	1.00	9,74
d.Paardekosten voor nevenbedrijven	---	8,76	24,24	13,20	1.00	13,20
e.Diverse opbrengsten	3,64	2,58	8,17	5,03	1.00	5,03
f.Aftrek extra voederverbruik						19,38
Totaal aftrek	177,36	189,07	227,03	201,92		220,56
Totaal netto-kosten per ha	691,42	703,39	726,86	710,37		745,02
17.Aantal melkkoeien per ha	1.22	1.11	1.11	1.13		1.13
18.Melkproductie per koe	3284 kg	3893 kg	3750 kg	3699 kg		3699 kg
19.Melkproductie per ha	3999 kg	4304 kg	4164 kg	4187 kg		4187 kg
20.Gemiddeld vetgehalte	3.47%	3.53%	3.59%	3.54%		3.54%
21.Kostprijs per 100 kg melk bij bestaand vetgeh.	f. 17,29	f. 16,35	f. 17,47	f. 16,97		f. 17,79
22.Kostprijs per kg vet	" 4,98	" 4,63	" 4,85	" 4,79		" 5,03
23.Kostprijs per 3.3 kg vet	" 16,44	" 15,28	" 16,05	" 15,82		" 16,59

OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA GEMETEN MAAT VOOR DE CONSUMPTIEMELKBEDRIJVEN IN DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Staat D

	19 Bedr. Delf- en Schieland	24 Bedr. Holl.Veen- weidegeb. +droogmaker	Gemiddelde Consumptie melkers Z.Holland	Wijzigings-coëfficiënt	1947/48 Consumptie melkers Z.Holland
Wegingscoëfficiënt	1	1			
1. a.Loon	250,40	292,59	271,50	---	277,74
b.Sociale lasten	34,50	40,41	37,46	17,3%	48,05
sub-totaal	284,90	333,---	308,96		325,79
2. Veevoeder					
a.Krachtvoeder	72,24	102,07	87,15	1.01	88,02
b.Melkproducten	38,56	53,81	46,19	1.00	46,19
c.Ruwvoeder	166,69	195,78	181,23	-----	193,39
d.Stro en Strooisel	22,51	40,40	31,46	-----	36,22
sub-totaal	300,---	392,06	346,03		363,82
3. Kunstmeststeffen					
a.Stikstofmeststt.	10,31	15,91	13,11	1.00	13,11
b.Overige kunstmest-stoffen	1,37	7,98	4,67	-----	18,89
sub-totaal	11,68	23,89	17,78		32,00
4. Kosten werktuigen	40,12	43,08	41,60	1.00	41,60
5. Onderhoudskosten als pachter	8,12	11,55	9,84	1.20	11,81
6. Verzekering	2,60	4,60	3,60	-----	3,68
7. Afschrijving werkp.	3,77	4,12	3,94	1.00	3,94
8. Rente lev. inventaris	30,61	32,91	31,76	0.92	29,22
9. Ziektebestrijding	9,24	14,05	11,65	1.00	11,65
10. Dekgelden	1,42	3,23	2,32	1.00	2,32
11. Afleveringskosten	1,43	2,14	1,79	0.90	1,61
12. Overige kosten	19,34	28,32	23,82	0.92	22,00
13. Heffing voor Melkcontrôle en Gezondheidsd.	-,---	-,---	-,---		4,15
14. Ondernemingsbelasting	-,---	-,---	-,---		5,86
sub-totaal	116,65	144,---	130,32		137,84
15. a.Pacht	92,49	83,48	87,99	1.00	87,99
b.Weidegeld	0,12	11,43	5,77	1.00	5,77
sub-totaal	92,61	94,91	93,76		93,76
Tot. Bruto-kosten p.ha	805,84	987,86	896,85		953,21
16. Aftrekposten					
a.Omzet en aanwas rundv.	89,63	131,47	110,55	---	109,40
b.Opbrengst stalmest	6,66	4,28	5,47	1.00	5,47
c.Ontvangen dekgeld	0,05	4,11	2,08	1.00	2,08
d.Paardekosten voor nevenbedrijven	3,62	4,70	4,16	1.00	4,16
e.Div.opbrengsten	7,14	4,94	6,04	1.00	6,04
f.Aftrek extra voederv.					35,42
Totaal aftrek	107,10	149,50	130,30		162,57
Totaal Netto-kosten p.ha	698,74	838,36	766,55		790,64
17. Aantal melkkoeien p.ha	1.34	1.41	1.375		1.375
18. Melkproductie p.koe	3284 kg	3364 kg	3324 kg		3324 kg
19. Melkproductie p.ha	4400 kg	4740 kg	4570 kg		4570 kg
20. Gemiddeld vetgehalte	3.38%	3.35%	3.36%		3.36%
21. Kostprijs per 100 kg melk bij best.votgeh.	f.15,88	f.17,69	f.16,82		f.17,30
22. Kostprijs per kg vet	f. 4,70	f. 5,28	f. 5,01		f. 5,15
23. Kostprijs p. 3.3 kg vet	f.15,50	f.17,42	f.16,52		f.16,99

OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA GEMETEN MAAT VOOR DE ZELFKAZENDE BEDRIJVEN IN DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Staat E

	41 Bedr. Holl.Klei-weidegeb.	Wijzigingscoëfficiënt	1947/48 Holl.Klei-weidegebied Zelfkazende bedrijven
1. a.Loon	272,32	----	286,85
b.Sociale lasten	41,24	17.3%	49,63
sub-totaal	313,56		336,48
2. Veevoeder			
a.Krachtvoeder	93.30	1.01	94,23
b.Melkproducten	43,41	1.00	43,41
c.Ruwvoeder	95,59	----	104,40
d.Stro en Strooisel	31,38	----	34,78
sub-totaal	263,68		276,82
3. Kunstmeststoffen			
a.Stikstofmeststoffen	8,80	1.00	8,80
b.Overige kunstmeststof.	3,61	----	17,52
sub-totaal	12,41		26,32
4. Kosten werktuigen	39,09	1.00	39,09
5. Onderhoudskosten als pachter	11,01	1.20	13,21
6. Verzekering	1,44	----	1,53
7. Afschrijving werkp.	2,11	1.00	2,11
8. Rente lev. inventaris	29,13	0.92	26,80
9. Ziektebestrijding	14,96	1.00	14,96
10. Dekgelden	3,27	1.00	3,27
11. Afleveringskosten	1,09	0.90	0,98
12. Overige kosten	31,52	0.94	29,64
13. Heffing voor Melkcontrôle en Gezondheidsdienst	-,--		3,55
14. Ondernemingsbelasting	-,--		5,28
sub-totaal	133,62		140,42
15. a.Pacht	91,88	1.00	91,88
b.Weidegeld	3,92	1.00	3,92
sub-totaal	95,80		95,80
Totaal Bruto-kosten p.ha	819.07		875,84
16. Aftrekposten			
a.Omzet en aanwas rundv.	108,--	----	108,19
b.Opbrengst stalmest	0,34	1.00	0,34
c.Ontvangen dekgeld	2,80	1.00	2,80
d.Paardekosten voor nevenbedrijven	0,27	1.00	0,27
e.Div. opbrengsten	1,62	1.00	1,62
f.Aftrek extra voederverbr.			32,15
Totaal aftrek	113,03		145,37
Totaal Netto-kosten p.ha	706,04		730,47
17. Aantal melkkoeien per ha	1,28		1,28
18. Melkproductie p.koe	2991 kg		2991 kg
19. Melkproductie per ha	3831 kg		3831 kg
20. Gemiddeld vetgehalte	3.40%		3.40%
21. Kostprijs p. 100 kg melk bij bestaand vetgeh.	f.18,43		f.19,07
22. Kostprijs per kg vet	f. 5,42		f. 5,61
23. Kostprijs p. 3.3. kg vet	f.17,89		f.18,51

OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA
GEMETEN MAAT VOOR DE ZANDGRONDEN

Staat F.

	12 Bedr. Friesland De Wouden	Wijzigingscoëfficiënt	1947/48 Friesland De Wouden	5 Bedr. Holl. Duinstreek	Wijzigingscoëfficiënt	1947/48 Holl. Duinstreek
1. a.Loon	274,46	---	276,79	204,52	---	205,72
b.Sociale lasten	35,94	17.3%	47,88	28,55	17.3%	35,59
sub-totaal	310,40		324,67	233,07		241,31
2. Veevoeder						
a.Krachtvoeder	73,81	1.01	74,55	56,17	1.00	56,17
b.Melkproducten	53,29	1.00	53,29	31,98	1.00	31,98
c.Ruwvoeder	34,39	---	37,13	65,06	---	76,56
d.Stro en Strooisel	20,01	---	24,96	14,89	---	18,99
sub-totaal	181,50		189,93	168,10		183,70
3. Kunstmeststoffen						
a.Stikstofmeststoffen	21,04	1.00	21,04	18,--	1.00	18,00
b.Overige kunstmeststoffen	6,66	---	18,22	5,67	---	17,11
sub-totaal	27,70		39,26	23,67		35,11
4. Kosten werktuigen	37,10	1.00	37,10	24,97	1.00	24,97
5. Onderhoudskosten als pachter	6,18	1.20	7,42	2,68	1.20	3,22
6. Verzekering	5,64	---	6,30	6,01	---	6,49
7. Afschrijving werkpaarden	4,36	1.00	4,36	4,74	1.00	4,74
8. Rente levende inventaris	25,01	0.93	23,26	22,30	0.93	20,74
9. Ziektebestrijding	5,33	1.00	5,33	7,84	1.00	7,84
10. Dekgelden	2,28	1.00	2,28	3,31	1.00	3,31
11. Afleveringskosten	0,74	0.90	0,67	0,94	0.90	0,85
12. Overige kosten	23,62	0.93	21,90	15,09	0.94	14,17
13. Heffing voor Melkcontrôle en Gezondheidsdienst	-,--		3,15	-,--		2,39
14. Ondernemingsbelasting	-,--		4,61	-,--		4,10
sub-totaal	110,26		116,38	87,88		92,82
15. a.Pacht	79,05	1.00	79,05	73,06	1.00	73,06
b.Weidegeld	3,92	1.00	3,92	-,--	---	-,--
sub-totaal	82,97		82,97	73,06		73,06
Totaal Bruto-kosten per ha	712,83		753,21	585,78		626,00
16. Aftrekposten						
a.Omzet en aanwas rundvee	91,--	---	95,--	90,74	---	88,48
b.Opbrengst stalmest	2,80	1.00	2,80	7,57	1.00	7,57
c.Ontvangen dekgelden	0,13	1.00	0,13	2,10	1.00	2,10
d.Paardekosten voor nevenbedrijven	2,62	1.00	2,62	10,--	1.00	10,--
e.Diverse opbrengsten	0,95	1.00	0,95	2,83	1.00	2,83
f.Aftrek extra voederverbruik			8,60			14,74
Totaal aftrek	97,50		110,10	113,24		125,72
Totaal Netto-kosten per ha	615,33		643,11	472,54		500,28
17. Aantal melkkoeien per ha	0.97		0.97	0.87		0.87
18. Melkproductie per koe	3200 kg		3200 kg	3112 kg		3112 kg
19. Melkproductie per ha	3104 kg		3104 kg	2695 kg		2695 kg
20. Gemiddeld vetgehalte	3.76%		3.76%	3.38%		3.38%
21. Kostprijs per 100 kg melk bij bestaand vetgehalte	f.19,82		f.20,72	f.17,53		f.18,56
22. Kostprijs per kg vet	f. 5,27		f. 5,51	f. 5,19		f. 5,49
23. Kostprijs per 3.3 kg vet	f.17,40		f.18,18	f.17,12		f.18,12

Toelichting op de basiscijfers en berekening van de Wijzigingscoëfficiënten.

1. a. Loon.

Toelichting op basiscijfers.

De post loon valt in de verschillende gebieden in de volgende bestanddelen uiteen:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	cons.melk	zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1.loon boer	76.44	125.55	105.56	109.41	111.92	125.75
2.loon eig.gez.leden	40.53	68.26	45.12	71.56	46.19	38.79
3.betaald loon	117.23	108.67	120,82	91.35	116.35	39.98
Totaal per ha.	234.20	302.48	271.50	272.32	274.46	204.52

1.en 2. De arbeid van boer en gezinsleden is gewaardeerd op basis van het in de verschillende gebieden geldende uurloon voor vakarbeiders.
Dit bedroeg voor het jaar 1946/47 resp.

Friesland		64 ct.
N.Holland		70 ct.
Z.Holland	Delf en Schiel.	67 ct.
	Z.Holl.Veenweide en Droogmakerijen	67 ct.
	Z.Holl.Kleiweide	64 ct.
Zandgronden	Friese Wouden	64 ct.
	Duinstreek	70 ct.

3. Het betaalde loon omvat het werkelijk betaalde loon, vermeerderd met de emolumenten.

Berekening van de wijzigingscoëfficiënten.

1.en 2. De wijzigingscoëfficiënten voor het loon van boer en gezinsleden zijn berekend op basis van de thans geldende uurlonen voor vakarbeiders voor het jaar 1947/1948 in de verschillende gebieden n.l.

Friesland		64 ct.
N.Holland		70 ct.
Z.Holland	Delf en Schiel.	70 ct.
	Z.Holl.Veenweide en Droogmakerijen	67 ct.
	Z.Holl.Kleiweide	67 ct.
Zandgronden	Friese Wouden	64 ct.
	Duinstreek	70 ct.

3. Bij de berekening van de W.C."betaald loon" is rekening gehouden met:
a. het verloop van de weeklonen der vaste arbeiders-veeverzorgers in de verschillende gebieden.
b. de mate, waarin de post "betaald loon" in het basisjaar zgn. "zwart loon" bevat.

- - - - - - - - - - -

a. Het verloop van de weeklonen der vaste arbeiders-veeverzorgers blijkt uit onderstaande tabel.

		1946/47	1947/48	Wijzigingscoëfficiënt
Friesland		f. 42.-	f. 43.-	1.02
N.Holland		" 44.-	" 45.50	1.03
Z.Holland	Delf en Schieland	" 42.-	" 43.50	1.04
	Z.Holl.Veenweide en Droogmakerijen	" 42.-	" 43.-	1.02
	Z.Holl.Kleiweide	" 38.50	" 41.-	1.06
Zandgronden	Friese Wouden	" 42.-	" 43.-	1.02
	Duinstreek	" 44.-	" 45.50	1.03

b. Aan de hand van de gegevens van de loonstatistiek voor het jaar 1946/47, welke gegevens gebaseerd zijn op verzamelde gegevens van een aantal kostprijsbedrijven van het L.E.I., werd nagegaan in welke mate in het basisjaar in de verschillende gebieden lonen betaald zijn, welke de officieel vastgestelde lonen te boven gaan.

Deze beoordeling is gemaakt door het in de statistiek berekende uitbetaalde bedrag per betaald uur, vermenigvuldigd met het contractueel vastgestelde aantal arbeidsuren per jaar, te vergelijken met het jaarloon van de vaste arbeider veeverzorger vermeerderd met de contractueel toegestane toeslagen op dit loon.

Uit deze vergelijking bleek dat de werkelijk uitbetaalde lonen de contractueel vastgestelde niet te boven gingen.

In verband hiermede is de wijzigingscoëfficient voor betaald loon, geheel gebaseerd op het verloop van het loon van de vaste arbeider veeverzorger in de verschillende gebieden.

De herberekening van het loon per ha voor de verschillende gebieden blijkt uit onderstaande tabel.

	Friesland		N.Holland		Z.-Holland				Zandgronden			
					Z.Holl.Kleiw.		Delf en Schiel.		Z.H.Veenw.		Fr.Wouden	Duinstreek
	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha	W.C.	loon p.ha
Loon Boer	1	76.44	1	125.55	1.05	114.88	1.04	111.39	1	104.01	1	111.92	1	125.75
Loon gezinsled.	1	40.53	1	68.26	1.05	75.14	1.04	26.31	1	64.93	1	46.19	1	38.79
Betaald loon	1.02	119.57	1.03	111.93	1.06	96.83	1.04	122.71	1.02	126.12	1.02	118.68	1.03	41.18
Totaal		236.54		305.74		286.85		260.41		295.06		276.79		205.72

De gebieden Delf- en Schieland en Z.Holl.Veenweide zijn samengevoegd in de groep Consumptiemelkbedrijven in Z.Holland.

Uit bovenstaande herberekening van het loon per ha voor beide gebieden resulteert een gemiddeld loonbedrag per ha van f.277.74 voor de groep consumptiemelkbedrijven in Z.Holland.

1. b. Sociale Lasten.

Toelichting basismateriaal.

Voor boer en gezinsleden werd voor het boekjaar 1946/47 een percentage van 15% van het loon ingecalculeerd, terwijl voor de betaalde arbeid de werkelijk betaalde sociale lasten zijn opgenomen.

Berekening wijzigingscoëfficiënt.

In de voorcalculatie voor het jaar 1947/48 zijn de verplichte bijdragen van de werkgever in de kosten van de sociale verzekering in rekening gebracht.

Deze bedragen resp.

Ziektewet	2 %
Ziekenfondsbesluit	2 %
Land- en Tuinb.ongevallenwet	1.8%
Kinderbijslagwet	5.5%
Ouderdoms- en Inv.verz.	1.5%
Vereveningsheffing	4.5%
Totaal	17.3%

Aangezien de doorbetaling van het loon gedurende vacantie, feestdagen en volgens de artikelen 38 en 42 van de collectieve arbeidsovereenkomst in de landbouw reeds in de basis loonbedragen begrepen zijn, zijn hiervoor geen sociale lasten in rekening gebracht.

Over het loon van boer en eigen gezinsleden zijn eveneens 17,3% sociale lasten in de kosten begrepen.

2. Veevoeder.

Toelichting basismateriaal.

Deze post is voor de diverse gebieden als volgt samengesteld:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	cons.melk	zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
A. Krachtvoer	79.04	78.83	87.15	93.30	73.81	56.17
B. Melkproducten	73.82	62.96	46.19	43.41	53.29	31.98
C. Ruwvoer	65.90	109.59	181.23	95.59	34.39	65.06
D. Stro en Strooisel	19.56	26.97	31.46	31.38	20.01	14.89
Totaal per ha	238.32	278.35	346.03	263.68	181.50	168.10

A. Krachtvoer.

Hierin zijn opgenomen de gedurende de basisperiode aangekochte hoeveelheden krachtvoer, alsmede het verbruik van granen en overige krachtvoersoorten uit eigen bedrijf, volgens onderstaande specificatie:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	cons.melk	zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1.Mengvoeders	59.56	68.12	75.70	73.94	52.83	40.-
2.Granen	2.46	9.35	4.70	-.50	3.-	16.17
3.Overige krachtv. soorten	6.42	1.36	1.93	6.50	6.17	-.-
4.Kosten grasdrogen	10.60	-.-	4.82	12.36	11.81	-.-
Totaal	79.04	78.83	87.15	93.30	73.81	56.17

De voornaamste bestanddelen van de post "overige krachtvoedersoorten" zijn: erwten, piksel, koolzaadschilfers, bonen, liksteen, landbouwzout, enz.

B. Melkproducten.

Dit kostenelement omvat de aankopen van ondermelk, karnemelk, wei en spoeling, alsmede de vervoederde hoeveelheden volle melk en wei uit eigen bedrijf. De volle melk en wei uit eigen bedrijf zijn resp. gewaardeerd op 16 ct. voor melk met 3.3% en 1 ct. per kg.

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	Friesland		N.Holland		Z.Holland				Zandgronden			
	Industriemelk		Industriemelk		cons.melk		zelfkazers		Fr.Wouden		Duinstreek	
	prijs p.kg.	kosten p.ha	prijs p.kg.	kosten p.ha	prijs p.kg.	kosten p.ha	prijs p.kg.	kosten p.ha	prijs p.kg.	kosten p.ha	prijs p.kg.	kosten p.ha
1.Volle melk	18.73ct.	49.21	17.35ct	44.25	16.75ct	36.36	16.39ct	32.24	18.37ct	31.11	16.29ct	20.87ct
2.Onder-en Karnemelk	3.98"	18.55	4 "	14.46	4 "	8.72	4 "	4.02	4 "	16.46	4 "	9.74"
3.Wei en spoeling	--	6.06	-.87"	4.25	1 "	1.11	1 "	7.15	--	5.72	1 "	1.37"
Totaal kosten p.ha.		73.82		62.96		46.19		43.41		53.29		31.98

C. Ruwvoer.

In deze post zijn begrepen:

1e. De aankopen van ruwvoeder tegen aankoopprijs.

2e. De voorraden hooi en kuilvoer, welke op 1 Mei 1946 op het bedrijf aanwezig waren, verminderd met de eindvoorraad op 1 Mei 1947; beide voorraden gewaardeerd tegen kostprijs. Deze laatste post omvat dus de hoeveelheid hooi en kuilvoer, welke door de veestapel is opgenomen en welke niet in hetzelfde jaar door het bedrijf werd opgebracht.
De waardering volgens kostprijs bedroeg:
hooi f.55.- per 1000 kg.
kuilvoer f.22.- per 1000 kg.

3e. De producten van eigen bouwland zoals voederbieten, stoppelknollen, bietenloof, voeraardappelen, suikerbieten, enz.
Voor zover er sprake is van een marktprijs, zijn deze voedermiddelen gewaardeerd tegen de prijs af-boerderij. De prijs bedroeg in het basisjaar resp.
Voederbieten f.18.-
Voeraardappelen " 3.50
Suikerbieten " 38.50
De ruwvoedermiddelen uit eigen bedrijf zonder marktprijs zijn gewaardeerd tegen kostprijs.

De kosten per ha van de post ruwvoeder kunnen als volgt gesplitst worden:

	Friesland	N.Holland	Zuid-Holland		Zandgronden	
	Industrie-melkbedr.	Industrie-melkbedr.	cons.melk bedrijv.	zelfkazende bedrijv.	Friese Wouden	.Holland Duinstreek
1.hooi uit voorraad	13.55	7.03	7.63	12.78	4.90	0.40
2.kuilvoer uit voorraad	2.45	1.03	-.10	-.-	-.-	-.-
3.voederbieten eig.bedr.	1.09	49.64	20.15	7.18	-.-	40.23
4. " aangekocht	26.10	18.69	7.85	19.53	7.70	8.21
5.voederaardappelen	5.35	6.38	9.22	23.93	12.17	0.75
6.aangekocht hooi	6.50	1.29	0.28	3.04	1.33	6.49
7.bietenloof + stoppelkn.	2.08	3.56	3.85	3.88	2.94	1.49
8.spruitenst.+ witlofwort.	-.-	1.07	5,87	5.89	-.-	-.-
9.bloembollen	1.33	6.18	16.24	5.39	-.-	3.58
10.pulp	1.10	-.-	24.46	8.37	2.90	-.-
11.schillen	-.-	0.69	30.33	-.-	-.-	-.-
12.bostel en spoeling	0.03	11.17	48.87	4.72	-.-	-.-
13.diversen	6.32	2.86	6.38	0.88	2.45	3.91
Totaal	65.90	109.59	181.23	95.59	34.39	65.06

D. Stro en Strooisel.

Deze post valt als volgt uiteen:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	cons.melk	zelfkazers	Fr.wouden	Duinstr.
1.Graanstro aangekocht	17.36	23.48	26.09	26.12	15.70	10.30
2.Graanstro uit eig.bedrijf	-.34	1.87	1.10	-.01	2.-	4.47
3.Erwtenstro aangekocht	-.51	-.-	-.92	2.01	2.31	-.-
4.Erwtenstro uit eig.bedrijf	-.-	-.40	1.64	-.-	-.-	-.-
5.Turfstrooisel en Zand	1.35	1.22	1.71	3.24	-.-	-.12
Totaal per ha.	19.56	26.97	31.46	31.38	20.01	14.89

Het graanstro uit eigen bedrijf is gewaardeerd tegen de prijs van f.17.- per 1000 kg. op basis van de prijs af-boerderij voor ongeperst A.stro, terwijl erwtenstro uit eigen bedrijf tegen f.45.- per 1000 kg. is opgenomen.

Berekening wijzigingscoëfficiënten.

A.Krachtvoer.

1. Mengvoeders.

De berekening van de wijzigingscoëfficiënt is gebaseerd op het verloop van de aankoopprijzen van de grondstoffen voor de mengvoederindustrie.

Aangezien nog geen gegevens bekend zijn t.a.v. de samenstelling van de mengvoeders voor de stalperiode 1947/48, is uitgegaan van de gemiddelde samenstelling in het jaar 1946/47.

Op basis van het prijsverloop van de afzonderlijke grondstoffen voor de mengvoederindustrie is de gewogen gemiddelde prijsstijging voor de mengvoeders door ons berekend op 1.4%.

Daar de toewijzing van mengvoeders voor het jaar 1947/48 volgens de verwachtingen van het Bedrijfschap voor Veevoeder gelijk zal zijn aan de toewijzing voor het jaar 1946/47, behoeft voor de berekening van de wijzigingscoëfficiënt slechts rekening te worden gehouden met de gemiddelde prijsstijging.

De wijzigingscoëfficiënt bedraagt dus 1.014.

2. Granen.

De vervoederde granen zijn in hoofdzaak uit eigen bedrijf afkomstig. Op basis van de richtprijzen voor het jaar 1947/48 t.o.v. het jaar1946/47 werd de wijzigingscoëfficiënt berekend op 0.97.

3. Overige krachtvoedersoorten.

Daar de prijzen van de samenstellende bestanddelen van de overige krachtvoedersoorten voor het jaar 1947/48 vrijwel gelijk zullen zijn aan de prijzen van het basisjaar 1946/47, is de wijzigingscoëfficiënt door ons vastgesteld op 1.-.

4. Kosten grasdrogen.

Volgens verkregen inlichtingen van 6 grasdrogerijen in de provincie Z.Holland en van de Vereniging tot Behartiging van de Belangen van de Coöperatieve grasdrogerijen te Leeuwarden, zullen de tarieven voor het jaar 1947/48 geen verandering ondergaan t.o.v. het jaar 1946/47.

Onderstaand geven wij een overzicht van de betaalde kosten per 100 kg. gedroogd product in het basisjaar, welke tarieven dus onveranderd aangehouden zijn.

Friesland	Klei- en Veenweidegebied	f.10.75
Z.Holland	Delf en Schieland en Veenweidegebied	" 11.-
	Z.Hollandse Kleiweide	" 11.55
Friese Wouden		" 11.75

Het bovenstaande resumerende, kan de gewogen gemiddelde wijzigingscoëfficiënt voor krachtvoer, voor de verschillende gebieden als volgt worden berekend:

Friesland Industriemelk $\frac{59.56 \times 1.014 + 2.46 \times -.97 + 6.42 \times 1 + 10.60 \times 1}{79.04} = 1.01$

N.Holland Industriemelk $\frac{68.12 \times 1.014 + 9.35 \times -.97 + 1.36 \times 1}{78.83} = 1.01$

Z.Holland
- Consumptiemelk $\frac{75.70 \times 1.014 + 4.70 \times -.97 + 1.93 \times 1 + 4.82 \times 1}{87.15} = 1.01$
- Zelfkazers $\frac{73.94 \times 1.014 + -.50 \times -.97 + 6.50 \times 1 + 12.36 \times 1}{93.30} = 1.01$

Zandgronden
- Fr.Wouden $\frac{52.83 \times 1.014 + 3 \times -.97 + 6.17 \times 1 + 11.81 \times 1}{73.81} = 1.01$
- Duinstreek $\frac{40.- \times 1.014 + 16.17 \times -.97}{56.17} = 1.00$

B. Melkproducten.

Deze post omvat de vervoederde hoeveelheden vollemelk, ondermelk, karnemelk en wei.

Bij een nadere analyse bleek de voor de opfok per half verbruikte hoeveelheid volle melk, zéér hoog te liggen. Voor de kalverenopfok is dan ook meer melk verbruikt, dan strikt genomen voor de vaarskalveren opfok nodig is. In de verbruikte hoeveelheden zit echter ook het verbruik voor de opfok van stiertjes. Daar de opbrengst bij verkoop van deze dieren, ook in de post omzet en aanwas rundvee opgenomen is, zijn de volgens de boekhouding verbruikte hoeveelheden ongewijzigd aangehouden.

Aangezien de melkprijs voor de periode 1 November 1947 tot 1 November 1948 nog niet bekend is, werd het basisbedrag van het boekjaar 1946/47 ongewijzigd overgenomen: hetgeen betekent, dat van een gemiddelde jaarprijs van 16 ct. per kg. melk met 3.3% vet is uitgegaan. Indien de komende jaarprijs anders komt te liggen, dient deze post een overeenkomstige verandering te ondergaan.

Volgens verkregen inlichtingen van het Bedrijfschap voor Zuivel, zullen de prijzen van ondermelk, karnemelk en wei geen verandering ondergaan. De wijzigings coëfficiënt is derhalve voor de gehele post 1.00.

C. Ruwvoer.

Bij de berekening van de wijzigingscoëfficiënt voor ruwvoeder werd met het volgende rekening gehouden:

1. De waardering van de verbruikte voorraden hooi en kuilvoeder tegen de genormaliseerde kostprijzen (resp.f.55.- en f.22.-) is onveranderd aangehouden. De prijswijzigingscoëfficiënt is dus 1.00.

2. Voor die ruwvoedermiddelen waarvoor officiële prijsvoorschriften bestaan, is de prijswijzigingscoëfficiënt gebaseerd op het verloop van de vastgestelde prijzen voor het jaar 1947/48 t.o.v. het jaar 1946/47.

Voor de volgende ruwvoedermiddelen bestaan prijsvoorschriften:

a. Voederaardappelen.
b. Schillen.
c. Bostel en Spoeling.
d. Pulp.

Deze prijsvoorschriften hebben sinds het basisjaar geen wijzigingen ondergaan, in verband waarmede de prijswijzigingscoëfficiënten op 1.- zijn gesteld.

De prijswijzigingscoëfficiënt voor voederaardappelen werd verhoogd in verband met het feit, dat de waardering van voederaardappelen uit eigen bedrijf in het basisjaar (f.3.50 per 100 kg.) niet overeenstemde met het wettelijk toelaatbare bedrag van f.4.- per 100 kg. (f.4.75 - f.-.75 handelsmarge).

Aangezien gemiddeld 5% van de verbruikte hoeveelheden voederaardappelen afkomstig waren van het eigen bedrijf, wordt de prijswijzigingscoëfficiënt:

$$\frac{95}{100} \times 1 + \frac{5}{100} \times \frac{4}{3.5} = 1.01.$$

3. Van de aangekochte hoeveelheden hooi was het niet mogelijk de werkelijk betaalde prijzen per 1000 kg in de verschillende gebieden nauwkeurig vast te stellen. De prijswijzigingscoëfficiënt kan in verband hiermede niet gebaseerd worden op de verhouding van de werkelijk betaalde prijs p.1000 kg. hooi en de thans geldende vastgestelde prijs per 1000 kg.

Aangezien de thans geldende prijsvoorschriften nagenoeg op het gemiddelde prijspeil van het jaar 1946/47 liggen is de prijswijzigingscoëfficiënt vastgesteld op 1.00.

4. Voor die ruwvoedermiddelen, waarvoor een vrije prijsvorming bestaat n.l. voederbieten, bietenloof, stoppelknollen, spruitenstokken, witlofwortelen, bloembollen en diverse minder belangrijke soorten zal de prijs voor de komende stalperiode, als gevolg van de te verwachten schaarste aan voedermiddelen, vermoedelijk hoger worden dan de betaalde prijzen in het basisjaar 1946/47.

Voor de voederbieten volgt onderstaand een overzicht van de prijzen in de verschillende gebieden voor het basisjaar 1946/47:

Voederbieten eigen bedrijf f.18.- per 1000 kg.

Voederbieten aangekocht	Friesland	f.35.- - f.39.-	per 1000 kg.
	N.Holland	f.25.- - f.30.-	per 1000 kg.
	Z.Holland	f.25.- - f.29.-	per 1000 kg.

In verband met de verwachte voedermiddelenschaarste gedurende de komende stalperiode werd,de wijzigingscoëfficiënt op 1.20 vastgesteld. Dit betekent,dat rekening gehouden is met een vermoedelijke prijsstijging voor de vrije ruwvoedermiddelen van 20% t.o.v. het jaar 1946/47.

De herberekening van de post ruwvoeder is samengevat in onderstaande tabel.

		Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	W.C.	Ind.melk gebied	Ind.melk gebied	cons.melk	zelfkazers	Fr.Wouden	Holland Duinstr.
1.hooi uit voorraad	1.-	13.55	7.03	7.63	12.78	4.90	-.40
2.kuilvoer uit voorraad	1.-	2.45	1.03	-.10	-.-	-.-	-.-
3.voederbieten E.B.	1.20	1.31	59.57	24.18	8.62	-.-	48.28
4. " Aangek.	1.20	31.32	22.43	9.42	23.44	9.24	9.85
5.voederaardappelen	1.01	5.40	6.44	9.31	24.17	12.29	-.76
6.hooi aangekocht	1.-	6.50	1.29	-.28	3.04	1.33	6.49
7.bietenl.+ stoppelkn.	1.20	2.50	4.27	4.62	4.66	3.53	1.79
8.spruitenst.+ witlofwrt.	1.20	-.-	1.28	7.04	7.07	-.-	-.-
9.bloembollen	1.20	1.60	7.42	19.49	6.47	-.-	4.30
10.pulp	1.-	1.10	-.-	24.46	8.37	2.90	-.-
11.schillen	1.-	-.-	-.69	30.33	-.-	-.-	-.-
12.bostel en spoeling	1.-	-.03	11.17	48.87	4.72	-.-	-.-
13.diversen	1.20	7.58	3.43	7.66	1.06	2.94	4.69
Totaal		73.34	126.05	193.39	104.40	37.13	76.56

D. Stro en Strooisel.

1. Aangekocht Graanstro.

De wijzigingscoëfficiënt is gebaseerd op de verhouding tussen de gemiddelde aankoopprijs in het basisjaar en de vastgestelde prijs voor het jaar 1947/48.

De gemiddelde aankoopprijzen bedroegen in het basisjaar in de verschillende gebieden resp.

Friesland	f. 38.-	per 1000 kg.
N.Holland	" 39.50	" 1000 kg.
Z.Holland	" 41.50	" 1000 kg.

De prijs voor het jaar 1947/48 is in overleg met de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst als volgt berekend:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland
prijs af-boerderij	f. 30.-	f. 30.-	f. 30.-
gem.handelsmarge	" 7.-	" 7.-	" 7.-
gem.vrachtkosten	" 10.-	" 8.-	" 9.-
Totaal	f. 47.-	f. 45.-	f. 46.-

Uit de verhouding tussen de bovengenoemde prijzen resulteren dus de volgende wijzigingscoëfficiënten:

Friesland $\frac{47}{38} \times 1 = 1.24$

N.Holland $\frac{45}{39.5} \times 1 = 1.14$

Z.Holland $\frac{46}{41.5} \times 1 = 1.11$

2. Graanstro uit eigen bedrijf.

De prijs af-boerderij voor ongeperst A-stro bedraagt voor het jaar 1947/48 f.27.- per 1000 kg. De wijzigingscoëfficiënt bedraagt dus $\frac{27}{17} \times 1 = 1.59$.

3. Aangekocht erwtenstro.

Voor dit product is geen vastgestelde prijs.
De werkelijk betaalde prijs in het basisjaar varieerde van f.85.- - f.120.- per 1000 kg.
De wijzigingscoëfficiënt is vastgesteld op 1.-.

4. Erwtenstro uit eigen bedrijf.

Als wijzigingscoëfficiënt is dezelfde coëfficiënt aangehouden als voor graanstro uit eigen bedrijf, hetgeen overeenkomt met een prijs af-boerderij van f.45.- x 1.59 = f.71.55 p.1000 kg.

5. Turfstrooisel en zand.

De wijzigingscoëfficiënt voor deze strooiselsoorten is gebaseerd op het verloop van de groothandelsprijzen van turfstrooisel, genoteerd door het Centraal Bureau te Rotterdam.
De stijging van deze groothandelsprijzen t.o.v. het jaar 1946/47 bedraagt 16%. De wijzigingscoëfficiënt is derhalve 1.16.

De herberekening kan volgens onderstaande tabel samengevat worden:

	Friesland		N.Holland		Z.Holland				Zandgronden			
	Ind.melk		Ind.melk		Cons.melk		zelfkazers		Fr.Wouden		Duinstreek	
	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag
1.Aangekocht Graanstro	1.24	21.53	1.14	26.77	1.11	28.96	1.11	28.99	1.24	19.47	1.14	11.74
2.Idem uit eig.bedr.	1.59	-.54	1.59	2.97	1.59	1.75	1.59	-.02	1.59	3.18	1.59	7.11
3.Aangek.Erwt.stro	1.-	-.51	1.-	-.-	1.-	-.92	1.-	2.31	1.-	2.31	1.-	-.-
4.Idem uit eig.bedr.	1.59	-.-	1.59	-.64	1.59	2.61	1.59	-.-	1.59	-.-	1.59	-.-
5.Turfstrooisel en Zand	1.16	1.57	1.16	1.42	1.16	1.98	1.16	3.76	1.16	-.-	1.16	-.14
Totaal		24.15		31.80		36.22		34.78		24.96		18.99

E. Aftrekpost extra voederverbruik.

De voorbije stalperiode was abnormaal lang, terwijl de winter eveneens uitzonderlijk streng was. Zowel de melkkoeien, als het jongvee, dat anders vaak veel korter op stal staat, hebben tengevolge van deze ongunstige weersomstandigheden een veel langere staltijd gehad.
Tengevolge hiervan ligt het voederverbruik in de voorbije stalperiode boven het peil van een normaal jaar. Zoals reeds medegedeeld is, wordt deze calculatie opgezet voor normale weersomstandigheden, zodat het extra verbruik uit de basisgegevens geëlimineerd moet worden. Daar het boekjaar loopt van 1 Mei 1946 tot 1 Mei 1947 en de dieren ook in de eerste helft van Mei nog op stal stonden, komen deze extra voederkosten ook voor een gedeelte ten laste van het boekjaar 1947/48. In overleg met de Commissie van Advies is vastgesteld, dat de invloed van de abnormale winter van het boekjaar 1 Mei 1946 tot 1 Mei 1947, in de verschillende gebieden het volgende extra voederverbruik in kg. zetmeelwaarde tengevolge had.

Friesland: 5 dagen à 3.9 kg. z.w. = 19.5 kg. z.w.
N.Holland: 10 " " 3.9 " " " = 39.0 " " "
Z.Holland: 15 " " 3.9 " " " = 58.5 " " "

Uit de prijs van de aangekochte voedermiddelen in de verschillende streken bleek, dat 1 kg. zetmeelwaarde gemiddeld ± 35 ct. gekost heeft.
De aftrekpost extra voederverbruik tengevolge van de afwijkende winter bedraagt dan:

Gebied	Omgerekend stuks volw. vee p.ha	Berekende extra ruwvoeder-verbruik per ha.
Friesland (klei- en veengebied)	1.21	1.21 x 19.5 x 0.35 = f. 8.26
Noord-Holland	1.42	1.42 x 39.0 x 0.35 = f. 19.38
Zuid-Holland (consumptiemelk)	1.73	1.73 x 58.5 x 0.35 = f. 35.42
(zelfkazers)	1.57	1.57 x 58.5 x 0.35 = f. 32.15
Zandgronden (Fr. Wouden)	1.26	1.26 x 19.5 x 0.35 = f. 8.60
(Duinstreek)	1.08	1.08 x 39.0 x 0.35 = f. 14.74

3. Kunstmeststoffen.

Deze post wordt als volgt onderverdeeld:
a. Stikstofmeststoffen.
b. Overige Kunstmeststoffen.

Volgens de verwachtingen van het Centraal Bureau te Rotterdam zullen de prijzen van de kunstmeststoffen voor het jaar 1947/48 gelijk zijn aan die, welke gedurende het jaar 1946/47 golden.

a. Stikstofmeststoffen.

Volgens mededeling van het Kunstmestdistributiebureau zal de toewijzing per ha grasland en per 1000 kg. gedroogd gras t.o.v. het basisjaar geen wijziging ondergaan.

In verband hiermede is de wijzigingscoëfficiënt 1.

b. Overige Kunstmeststoffen.

Deze post valt in de volgende bestanddelen uiteen.

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1.Fosforzuur	3.57	4.21	1.40	1.71	5.13	4.03
2.Kali	-.84	-.29	-.57	-.73	1.53	-.76
3.Kalk	-.34	-.32	2.23	-.90	-.-	-.88
4.Overige meststoffen	-.89	-.-	-.47	-.27	-.-	-.-
Totaal	5.64	4.82	4.67	3.61	6.66	5.67

1. Fosforzuur.

Deze meststof is thans vrij verkrijgbaar, met dien verstande, dat de beschikbare hoeveelheden Superfosfaat en Slakkenmeel zich verhouden als 90 : 35.

Voor het jaar 1947/48 werden de kosten gebaseerd op een normale fosforzuurgift van 70 kg zuivere fosforzuur per ha, waarvan 50 kg superfosfaat en 20 kg Slakkenmeel.

Voor de berekening van de kosten per ha zijn de volgende prijzen aangehouden:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland
Thomasslakkenmeel 17%	f. 9.25	f. 8.75	f. 9.—
Superfosfaat 20%	f. 9.—	f. 8.25	f. 8.25

De kosten voor het jaar 1947/48 bedragen voor de verschillende gebieden respectievelijk:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland
Thomasslakkenmeel 17%	f. 10.88	f.10.30	f.10.60
Superfosfaat 20%	f. 22.50	f.20.63	f.20.63
Totaal	f. 33.38	f.30.93	f.31.23

Aangezien het fosfoszuur een meerjarige werking heeft mogen deze kosten niet volledig ten laste van het productiejaar 1947/48 gebracht worden.

In overleg met graslanddeskundigen werd vastgesteld dat gemiddeld de helft van de uitgestrooide fosforzuurmeststof in het jaar 1947/48 wordt opgenomen.

In verband hiermede werden de berekende fosforzuurkosten voor de helft ten laste van het productiejaar 1947/48 gebracht.

De kosten bedragen dus in de verschillende provincies resp.:
Friesland f. 16,69; N.Holland f.15,47 en Z.Holland f. 15,62.

Betreffende de invloed van deze fosforzuurgift op de melkproductie voor het jaar 1947/48, zij verwezen naar de toelichting op de resultaten.

2. Kali.

In het basisjaar werd voor grasland geen Kali-toewijzing verstrekt. De volgens de boekhouding uitgestrooide geringe hoeveelheden Kali zijn vermoedelijk afkomstig van de toewijzing voor bouwland. In de voorcalculatie zijn dezelfde bedragen, door de wijzigingscoëfficiënt op 1 te stellen, opnieuw opgenomen.

3. Kalk.

De groothandelsprijs voor kalkmergel heeft sinds het basisjaar geen wijziging ondergaan. De wijzigingscoëfficiënt is dus 1.

3. Overige meststoffen.

Deze post omvat de aankopen van: Grond, bagger, terpaarde, gemengde meststoffen en koperslakkenbloem.

Aangezien voor deze meststoffen geen prijsverloop bekend is, is de wijzigingscoëfficiënt vastgesteld op 1.-.

Aan de hand van bovenstaande herberekeningen bedraagt de post "Overige Kunstmeststoffen" voor de verschillende gebieden resp.

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1.Fosforzuur	16.69	15.47	15.62	15.62	16.69	15.47
2.Kali	-.84	-.29	-.57	-.73	1.53	-.76
3.Kalk	-.34	-.32	2.23	-.90	-.-	-.88
4.Overige meststoffen	-.89	-.-	-.47	-.27	-.-	-.-
Totaal	18.76	16.08	18.89	17.52	18.22	17.11

4. Kosten Werktuigen.

Toelichting Basismateriaal.

Deze kostenpost valt in de volgende bestanddelen uiteen:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
A.onderh.werktuigen en aanschaffing gereedschappen.	15.57	17.97	22.16	18.48	18.03	10.45
B.Kosten melkgereedsch.	1.18	2.19	1.49	2.11	-.83	1.57
C.Afschrijving werktuig.	11.53	13.94	12.92	14.16	13.39	9.72
D.Rente werktuigen	4.03	4.82	5.03	4.34	4.85	3.23
Totaal	32.31	38.92	41.60	39.09	37.10	24.97

Berekening Wijzigingscoëfficiënt.

A.

Deze post omvat de werkelijke uitgaven in het jaar 1946/47 voor onderhoud werktuigen en aanschaffing gereedschappen.

Het onderdeel "Onderhoud werktuigen" bestaat voornamelijk uit smidskosten, wagenmakerskosten en aanschaffing van werktuigonderdelen.

Het onderdeel "Aanschaffing gereedschappen" omvat de aankoopkosten van o.a. bezems en touwwerk. Voor beide onderdelen is gebleken, dat de prijzen geen aanwijsbare verandering hebben ondergaan, zodat de wijzigingscoëfficiënt op 1.- is vastgesteld.

B.

Dit kostenelement bestaat uit de volgende kostenscorten: melkemmers, teemsen, spantouwen, enz.

Het verloop van de groothandelsprijzen voor 1947/48 geeft geen noemenswaardige afwijkingen te zien t.o.v. het jaar 1946/47, zodat de wijzigingscoëfficiënt op 1.- is vastgesteld.

C. en D. In de basiscijfers is een rentepercentage van 3% ingecalculeerd, welk percentage thans nog geldt.

Zowel het afschrijvings- als het rentebedrag is dus afhankelijk van de verhouding van de prijzen der werktuigen voor het jaar 1947/48 t.o.v. het basisjaar. Op grond van ingewonnen inlichtingen bij de handel in Landbouwwerktuigen zal het algemene prijspeil voor landbouwwerktuigen voor het jaar 1947/48 geen afwijkingen vertonen t.o.v. het jaar 1946/47.

In verband met het bovenstaande is de post kosten werktuigen door de wijzigingscoëfficiënt op 1.00 te stellen, in de voorcalculatie voor hetzelfde bedrag opgenomen als in het basisjaar 1946/47.

5. Onderhoudskosten als Pachter.

Deze kostenfactor bestaat in hoofdzaak uit de onderhoudskosten van de bedrijfsgebouwen, dammen en bruggen.

De wijzigingscoëfficiënt is gebaseerd op de gemiddelde prijsstijging van de bouwkosten t.o.v. het jaar 1946, opgegeven door het Bureau Documentatie Bouwwezen.

De stijging van de bouwkosten bedraagt gemiddeld 20%. De wijzigingscoëfficiënt bedraagt derhalve 1.20.

6. Verzekering.

Deze post valt uiteen in de volgende bestanddelen:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1.Verz.Dode Inventaris	-.38	-.45	-.44	-.08	-.25	-.07
2. Id. Hooi	-.37	-.38	-.19	-.17	-.32	-.07
3. Id. Rundvee	2.45	3.77	2.38	-.67	1.31	3.09
4. Id. Bedrijf	-.40	-.33	-.17	-.02	-.11	-.11
5. Id. Paarden	2.04	1.59	-.42	-.50	3.65	2.67
Totaal	f. 5.64	f. 6.52	f. 3.60	f. 1.44	f. 5.64	f.6.01

1. en 5. Verzekering Dode Inventaris en Paarden.

Als wijzigingscoëfficiënten voor bovenstaande kostenelementen zijn resp. aangehouden: 1. Wijziginscoëfficiënt waarde werktuigen nl. 1.00
5. " " paarden nl. 1.18

2,3 en 4. Verzekering Rundvee, Hooi en Bedrijf.

Daar de verzekeringspremie voor deze kostenelementen geen noemenswaardige verandering zal ondergaan, is de wijzigingscoëfficiënt vastgesteld op 1.-.

Op basis van de bovenstaande wijzigingscoëfficiënten bedraagt de post verzekering voor het jaar 1947/48.

	Friesland		N.Holland		Z.Holland				Zandgronden			
	Ind.melk		Ind.melk		Cons.melk		Zelfkazers		Fr.Wouden		Duinstreek	
	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedr.	W.C.	Bedr.	W.C.	Bedrag
1.Verz.Dode Inventaris	1	-.38	1	-.45	1	-.44	1	-.08	1	-.25	1	-.07
2. id. Hooi	1	-.37	1	-.38	1	-.19	1	-.17	1	-.32	1	-.07
3. id. Rundvee	1	2.45	1	3.77	1	2.38	1	-.67	1	1.31	1	3.09
4. id. Bedrijf	1	-.40	1	-.33	1	-.17	1	-.02	1	-.11	1	-.11
5. id. Paarden	1.18	2.41	1.18	1.88	1.18	-.50	1.18	-.59	1.18	4.31	1.18	3.15
Totaal		6.01		6.81		3.68		1.53		6.30		6.49

7. Afschrijving werkpaarden.

Deze post is berekend uit de aanschaffingswaarde van een 3 à 4-jarige ruin ad f.800.-; een slachtwaarde ad f.200.- en een gebruiksduur van 12 jaar; m.a.w. een afschrijving ad f.50.- per jaar.

Bij de huidige paardeprijzen kan dit afschrijvingsbedrag onveranderd worden aangehouden, zodat de wijzigingscoëfficiënt op 1.- is vastgesteld.

8. Rente levende Inventaris.

Toelichting Basismateriaal.

De rente werd berekend over de gemiddelde waarde van de gehele veestapel tegen een percentage van 3%.
De waardering van de veestapel geschiedde tegen de prijzen, genoemd in de tabel, welke bij de berekening van de wijzigingscoëfficiënt is opgenomen.
Onderstaand volgt een nadere analyse van deze post voor de diverse gebieden:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
Rente Rundvee	22.79	27.57	30.20	28.18	22.80	20.28
" Paarden	1.76	2.21	1.56	-.95	2.21	2.02
Totaal	24.55	29.78	31.76	29.13	25.01	22.30

Berekening Wijzigingscoëfficiënt.

Daar voor het jaar 1947/48 hetzelfde rentepercentage n.l. 3% geldt als in het basisjaar is inberekend, is de wijzigingscoëfficiënt voor de rente levende inventaris gelijk aan de waardeverandering van de veestapel.

In het basisjaar zijn voor het rundvee de voorjaarsprijzen aangehouden, terwijl de gemiddelde jaarprijs voor onze kostprijsberekening moet worden ingecalculeerd. Er dient dus een correctie plaats te vinden op de in het basisjaar opgenomen voorjaarsprijzen.

In onderstaande tabel zijn resp. vermeld:

1e. De prijzen, verwerkt in de basisgegevens.
2e. De prijzen per 1 Augustus 1947.
3e. De gemiddelde jaarprijs voor het jaar 1947/48.

De wijzigingscoëfficiënt is berekend uit de verhouding van de onder 1 en 2 genoemde prijzen.
De wegingscoëfficiënten geven weer de procentuele samenstelling van de gemiddelde rundvee- en paardenstapel.

Rundvee	Waarde 1 April 1947	Waarde 1 Aug.1947	Jaarprijs 1947/48	W.C.	Wegings-coëfficiënt
Melkkoeien 2 x gekalfd en ouder	550	475	500	0.91	45
Melkkoeien 1 x gekalfd	500	400	450	0.90	11
Jongvee ouder dan 2 jaar,drachtig	450	375	410	0.91	2
Jongvee ouder dan 2 jaar, gust	400	350	375	0.94	1
Jongvee 1-2 jaar drachtig	375	300	335	0.89	1
Jongvee 1-2 jaar gust	325	275	300	0.92	17
Vrouwelijk Jongvee beneden 1 jaar	75	65	70	0.93	18
Mannelijk Jongvee beneden 1 jaar	100	80	90	0.90	5

Paarden	Waarde 1946/47	Waarde 1947/48	W.C.	Wegings-coëfficiënt.
16 jaar en ouder	400.-	450.-	1.125	11
13 t/m 15 jaar	450.-	500.-	1.11	4
3 t/m 12 jaar	800.-	900.-	1.125	49
2-3 jaar	475.-	550.-	1.16	13
1-2 jaar	250.-	350.-	1.40	17
Veulens boven 3 maanden	150.-	180.-	1.20	3
Veulens beneden 3 maanden	100.-	125.-	1.25	3

De uit bovengenoemde tabellen berekende gewogen gemiddelde waardeverandering bedraagt resp. voor rundvee -.91 en voor paarden 1.18.

Voor de berekening van de wijzigingscoëfficiënten "Rente levende Inventaris" in de verschillende gebieden worden bovengenoemde waardeveranderingen gewogen met de berekende rente-bedragen voor het kapitaal geinvesteerd in de rundvee- en de paardenstapel.

Friesland Industriemelk $\frac{22.79 \times -.91 + 1.76 \times 1.18}{24.55} = -.93$

N.Holland Industriemelk $\frac{27.57 \times -.91 + 2.21 \times 1.18}{29.78} = -.93$

Z.Holland
- Consumptiemelk $\frac{30.20 \times -.91 + 1.56 \times 1.18}{31.76} = -.92$
- Zelfkazers $\frac{28,18 \times -.91 + 0.95 \times 1.18}{29.13} = -.92$

Zandgronden
- Friese Wouden $\frac{22.80 \times -.91 + 2.21 \times 1.18}{25.01} = -.93$
- Duinstreek $\frac{20.28 \times -.91 + 2.02 \times 1.18}{22.30} = -.93$

9. Ziektebestrijding.

Deze post is in de verschillende gebieden niet volledig vergelijkbaar. Terwijl in Friesland alleen de betaalde veeartskosten op deze rekening geboekt werden, zijn in N. en Z.Holland tevens de bijdragen aan de fok- en de melkcontrôleverenigingen hierin opgenomen.

Deze laatste kosten zijn in Friesland geboekt op de rekening "Algemene kosten". Een hergroepering van deze kosten in de boekhouding was om technische redenen niet mogelijk.

Volgens verkregen inlichtingen van de Maatschappij voor Diergeneeskunde zullen de veeartstarieven voor het jaar 1947/48 geen noemenswaardige afwijkingen vertonen t.o.v. het jaar 1946/47.
In verband hiermede is de wijzigingscoëfficiënt op 1 aangenomen.

10. Dekgelden.

Deze post omvat de werkelijk betaalde dekgelden in de verschillende gebieden. Aangezien de geldende tarieven in nauwe relatie staan met de prijzen van het rundvee, is als wijzigingscoëfficiënt de verhouding tussen de gemiddelde jaarprijzen van 1946/47 en 1947/48 aangenomen. Daar de gemiddelde jaarprijzen voor de jaren 1946/47 en 1947/48 vrijwel gelijk gebleven zijn, bedraagt de wijzigingscoëfficiënt 1.-.

11. Afleveringskosten.

Deze post bestaat uit vrachtkosten voor het vervoer van vee, hooi en andere producten.

Het verloop van de vrachtprijzen vertoont volgens inlichtingen van de Vakgroep Goederenvervoer, als gevolg van de sterk toegenomen concurrentie, een gemiddelde daling van 10%, zodat de wijzigingscoëfficiënt vastgesteld is op -.90.

12. Overige kosten.

Deze post kan nader geanalyseerd worden in de volgende bestanddelen:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
a.Emballagekosten	-.95	-.74	1.27	1.09	1.05	-.95
b.Drainagekosten	-.49	-.54	-.61	-.06	-.34	-.-
c.Loonmaaien	-.23	2.18	1.48	2.06	-.76	-.-
d.Omzetbelasting	2.52	2.42	1.82	1.88	1.72	-.92
e.Alg.kosten	22.63	20.80	17.10	20.80	18.73	10.34
f.Diverse kosten	1.51	2.18	1.54	5.63	1.02	2.88
Totaal	28.33	28.86	23.82	31.52	23.62	15.09

a. Emballagekosten.

Deze post omvat de aankoop van zakken en niet terugontvangen statiegeld. Het prijsverloop van de zakken vertoont een stijgende tendenz, terwijl het statiegeld voor zakken, in verband met de ruimere markt, een daling te zien geeft.

Beide fluctuaties zullen elkaar vrijwel opheffen, zodat de wijzigingscoëfficiënt op 1.- is vastgesteld.

b. Drainagekosten.

In dit kostenelement zijn de aankoopkosten van drainagemateriaal opgenomen. Volgens opgave van het Centraal Bureau hebben de prijzen van draineerbuizen zonder kraag geen noemenswaardige verandering ondergaan, zodat de wijzigingscoëfficiënt op 1.- aangehouden kan worden.

c. Loonmaaien.

Deze post is, door de wijzigingscoëfficiënt op 1.- te stellen, in de voorcalculatie voor hetzelfde bedrag opgenomen.

c. Omzetbelasting.

Onder de oude regeling van de omzetbelasting werden de verkopen van vee belast met een tarief van 1%.

Bij de invoering van het nieuwe tarief zijn de verkopen van vee, evenals met melk reeds het geval was, vrijgesteld van omzetbelasting.

Dit kostenelement kan dus geheel vervallen.
In verband met de overeenkomstige verlaging van de vastgestelde vleesprijzen, werden de aankopen en verkopen van rundvee eveneens met 1% verlaagd.

e. Algemene Kosten.

Op deze rekening zijn gebracht de kosten voor:
Brandstoffen, water, gas, electriciteit, abonnementen, porti, reisgeld voor markt-

bezoek, hondenbelasting, bijdrage Boekhoudbureau en voor de provincie Friesland tevens de bijdrage aan Fok- en melkcontrôleverenigingen.

De wijzigingscoëfficiënt is aangehouden op 1.-.

f. Diverse Kosten.

Op deze rekening zijn de kosten opgenomen, welke niet onder andere rekeningen geboekt konden worden, zoals graszaad, onderhoudskosten stier, huur paarden, huur machines.

Deze bedragen zijn, door de wijzigingscoëfficiënt op 1.- te stellen, onveranderd in de voorcalculatie opgenomen.

13. Heffing voor Melkcontrôle- en Gezondheidsdienst.

Deze heffing wordt niet rechtstreeks door de veehouder betaald maar via een inhouding op de melkprijstoeslag, op de opbrengst van de afgeleverde melk in mindering gebracht.

De heffing bedraagt 10 cents per 100 kg melk met 3.3 % vet.
Per 100 kg melk van bestaand vetgehalte werd de volgende heffing voor de verschillende gebieden berekend.

Friesland $\frac{3,84}{3,3}$ x 10 cts. = 11,6 cts per 100 kg melk

N.Holland $\frac{3,54}{3,3}$ x 10 cts. = 10,7 cts per 100 kg melk

Z.Holland (cons.melkers) $\frac{3,36}{3,3}$ x 10 cts. = 10,2 cts per 100 kg melk

Z.Holland (zelfkazers) $\frac{3,4}{3,3}$ x 10 cts. = 10,3 cts per 100 kg melk

Friesland (De Wouden) $\frac{3,76}{3,3}$ x 10 cts = 11,4 cts per 100 kg melk

Holl.Duinstr. $\frac{3,38}{3,3}$ x10 cts = 10,2 cts per 100 kg melk

Aangezien deze heffing alleen betaald behoeft te worden over de afgeleverde hoeveelheden melk, werd uit de basisgegevens vastgesteld de verhouding van de gemiddelde hoeveelheid afgeleverde melk en de gemiddelde hoeveelheid melk welke voor privéverbruik en de opfok van de kalveren op het bedrijf achterblijft.
Deze verhouding bedroeg in de verschillende gebieden:

	afgeleverde melk (incl. tot kaas verwerkt)	privé en opfok
Friesland	89	11
N.Holland	85	15
Z.Holland (cons.melkers)	89	11
Z.Holland (zelfkazers)	90	10
Friesland (De Wouden)	89	11
Holl. Duinstreek	87	13

Op grond van deze gegevens werden de volgende kosten per ha verbonden aan deze heffing berekend:

Friesland $\frac{89}{100}$ x 34,47 x 0,116 = f. 3,56 per ha

N.Holland $\frac{85}{100}$ x 41,87 x 0,107 = f. 3,81 per ha

Z.Holland (consumptiemelkers) $\frac{89}{100}$ x 45,7 x 0,102 = f. 4,15 per ha

Z.Holland (zelfkazers) $\frac{90}{100}$ x 38,31 x 0,103 = f. 3,55 per ha

Friesland (De Wouden) $\frac{89}{100}$ x 31,04 x 0,114 = f. 3,15 per ha

Hollandse Duinstreek $\frac{87}{100}$ x 26,95 x 0.102 = f. 2,39 per ha

14. Ondernemingsbelasting.

Met ingang van het belastingjaar 1947 zijn ook de landbouwbedrijven ondernemingsbelasting verschuldigd.

Volgens de richtlijnen inzake het doorberekenen van deze belasting in de kostprijzen (Richtlijnen ex art. 3 van het Besluit no. 218/ 1940; bldz. 28 van "de Prijsbeheersing") mag het volle verschuldigde bedrag in de productiekosten worden doorberekend.

De berekening van de kosten per ha voor de verschillende gebieden is samengevat in bijlage 2.

15. a. Pacht.

Hierin zijn begrepen de werkelijke pachtkosten, welke door de pachter betaald moeten worden, voorzover het eigenaarsbedrijven betreft werd een pacht in rekening gebracht welke, als geldend voor het betreffende bedrijf, opgegeven werd door de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst in de betreffende gebieden.

b. Weidegeld.

De als weidegeld betaalde kosten werden op deze rekening geboekt. Volgens inlichtingen van de afdeling Grond- en Pachtzaken van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening zal het pachtpeil voor het jaar 1947/48 geen noemenswaardige afwijkingen vertonen t.o.v. het basisjaar.

De wijzigingscoëfficiënten voor pacht- en weidegeld zijn derhalve op 1,-- vastgesteld.

16. Aftrekposten.

a. Omzet en Aanwas Rundvee.

Deze aftrekpost kan als volgt geanalyseerd worden:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
Verkoop Rundvee	237,30	241,16	231,64	188,17	197,22	108,20
Aankoop Rundvee	47,85	56,85	121,65	64,31	44,88	34,30
Saldo	189,45	184,31	109,99	123,86	152,34	73,90
Boekwinst Rundvee	19,56	41,84	46,75	25,20	16,76	56,99
Saldo	209,01	226,15	156,74	149,06	169,10	130,89
Boekverl. Rundvee	59,92	54,06	46,19	41,06	78,10	40,15
Totaal	149,09	172,09	110,55	108,—	91,—	90,74

Daar de vleesprijzen met 1% zijn verlaagd, zijn de wijzigingscoëfficiënten voor de posten Aan - en Verkoop Rundvee op -,99 vastgesteld.

De posten Boekwinst en Boekverlies Rundvee dienen gecorrigeerd te worden met dezelfde wijzigingscoëfficiënt, welke aangehouden is bij de berekening van de gewogen gemiddelde waardeverandering van het rundvee, nl. -,91.

De aftrekpost "Omzet en Aanwas Rundvee" bedraagt dus voor het jaar 1947/48 voor de verschillende gebieden:

	Friesland		N Holland		Z. Holland				Zandgronden			
	Ind.melk		Ind.melk		Cons.melk		Zelfkazers		Fr.Wouden		Duinstreek	
	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag	W.C.	Bedrag
Verkoop Rundvee	-,99	234,93	-,99	238,75	-,99	229,32	-,99	186,29	-,99	195,25	-,99	107,12
Aankoop Rundvee	-,99	47,37	-,99	56,28	-,99	120,43	-,99	63,67	-,99	44,43	-,99	33,96
Saldo		187,56		182,47		108,89		122,62		150,82		73,16
Boekwinst Rundvee	-,91	17,80	-,91	38,07	-,91	42,54	-,91	22,93	-,91	15,25	-,91	51,86
Saldo		205,36		220,54		151,43		145,55		166,07		125,02
Boekverl. Rundvee	-,91	54,53	-,91	49,19	-,91	42,03	-,91	37,36	-,91	71,01	-,91	36,54
Totaal		150,83		171,35		109,40		108,19		95,—		88,48

b. Opbrengst Stalmest.

De samenstelling van deze post is als volgt:
1e. Opbrengst verkopen.
2e. Verstrooide stalmest op het bouwland van eigen bedrijf.
3e. Als aftrekpost:de kosten van aangekochte stalmest.

De op het eigen bouwland uitgestrooide stalmest is gewaardeerd op f.3.75 per 1000 kg., welk bedrag overeenkomt met de bemestingswaarde.
De waarde van de stalmest wordt vnl. bepaald door de prijzen van de kunstmeststoffen.
Daar deze prijzen geen verandering hebben ondergaan is de wijzigingscoëfficiënt op 1.- gesteld.

c. Ontvangen Dekgelden.

Op deze rekening zijn geboekt de ontvangsten van dekgelden.
De Wijzigingscoëfficiënt kan gelijkgesteld worden aan die, welke berekend is voor betaalde dekgelden nl. 1.-.

d. Paardekosten voor nevenbedrijven.

In het basisjaar zijn de kosten per paarde-uur gewaardeerd op f.-.65.
Dit bedrag is in de voorcalculatie voor het jaar 1947/48 onveranderd aangehouden, zodat de wijzigingscoëfficiënt 1.- is.

e. Diverse opbrengsten.

Deze post omvat de volgende bestanddelen.

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1. Weidehooi	1.24	-.83	-.71	-.34	-.76	-.-
2. Weidegeld	-.61	3.02	3.01	-.47	-.19	2.83
3. Overige Opbrengsten	1.38	1.18	2.32	-.81	-.-	-.-
Totaal	3.23	5.03	6.04	1.62	-.95	2.83

1. Weidehooi.

Deze opbrengstrekening kan als volgt worden geanalyseerd:

	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Ind.melk	Ind.melk	Cons.melk	Zelfkazers	Fr.Wouden	Duinstreek
1a.Toename voorr.hooi	-.39	-.22	-.46	-.08	-.-	-.-
1b.Toename voorr.kuilv.	-.16	-.40	-.-	-.-	-.76	-.-
1c.Verkoop hooi	-.48	-.21	-.25	-.26	-.-	-.-
1d.Verkoop gras	-.21	-.-	-.-	-.-	-.-	-.-
Totaal	1.24	-.83	-.71	-.34	-.76	-.-

1a.en b.

Voor deze posten werd in overeenstemming met de waardering onder de post ruwvoeder als wijzigingscoëfficiënt 1.- aangenomen.

1c.

Evenals voor de post "aangekocht hooi" als onderdeel van de post Ruwvoeder, kan de wijzigingscoëfficiënt voor het verkochte hooi op 1.- worden gesteld.

1d.

Aangezien voor gras geen prijsvoorschriften bestaan is de wijzigingscoëfficiënt door ons op 1.- gesteld.

Uit de combinatie van deze vier afzonderlijke wijzigingscoëfficiënten resulteert een wijzigingscoëfficiënt voor "Weidehooi" van 1.-.

2. Weidegeld.

Evenals voor betaald weidegeld is de wijzigingscoëfficiënt voor ontvangen weidegeld op 1.- aangenomen.

3. Overige opbrengsten.

Onder deze opbrengstrekening zijn opgenomen:
rijloon, onderhoudskosten stier,stalpremie, huur werktuigen, maailoon,premie stier, huur schuur, vergoeding proefveld, vergoeding melkcontrôle.

Deze bedragen zijn, door de wijzigingscoëfficiënt op 1.- te stellen, onveranderd in de voorcalculatie opgenomen.

Het bovenstaande samenvattende bedraagt de wijzigingscoëfficiënt voor de diverse opbrengsten dus 1.-.

1/. Melkproductie.

a. de basis-gegevens van de kostprijsbedrijven.

Zoals in de inleiding reeds medegedeeld werd, is het in dit rapport thans mogelijk zowel de kosten als de bijbehorende productie van de kostprijsbedrijven aan te houden. In het voorgaande rapport No.66 werd een raming voor de komende melkproductie gemaakt, op grond van vooroorlogse gegevens en de uitkomsten der melkcontrôleverenigingen.

Deze wijziging in methode, die ongetwijfeld een groot voordeel is, werd mogelijk doordat we allereerst over de resultaten van een veel groter aantal bedrijven beschikken, terwijl daarnaast aan het verzamelen en controleren van het basismateriaal meer zorg is besteed.

Voor verschillende bedrijven is aan de hand van de melkcontrôle-cijfers de opgegeven productie opnieuw gecontroleerd. Deze uitkomst, gevoegd bij het algemene beeld, dat de cijfers vertonen is zodanig, dat we menen, dat de gemiddelde productiecijfers de werkelijke productie goed weergeven.

b. de productie voor de periode 1 Nov.'47 tot 1 Nov.'48.

Allereerst dient er op gewezen te worden, dat voor de berekening is uitgegaan van een productie onder normale weersomstandigheden. De gevolgen van de abnormaal droge zomer, in de vorm van de slechte voedervoorziening voor de komende winter, evenals de ongunstige invloed van de strenge winter in het begin van de zomer, zullen in de productieramingen buiten beschouwing gelaten worden.

Vergeleken met het basisjaar 1946/47 valt t.o.v. de factoren, die invloed op de melkproductie uitoefenen, het volgende te vermelden:

De lange strenge winter deed zich pas eind April, maar vooral in de Meimaand als een nadelige factor voor de melkproductie gelden. Immers tegen het eind van de stalperiode raakte het voeder op, waardoor de koeien in begin Mei in slechte conditie naar de wei gingen. Hierdoor duurde het enige weken na de aanvang van de weideperiode, voordat de dieren zich hersteld hadden. Over het geheel genomen, kan dan ook vastgesteld worden, dat de productie van Mei 1946 tot Mei 1947 hierdoor slechts weinig werd beinvloed. De cijfers van het C.B.S., die van week tot week de verwerkte hoeveelheid melk weergeven, bevestigen dit beeld.

De krachtvoedersituatie zal in de komende stalperiode vermoedelijk gelijk aan die van 1946/47 zijn, alleen de ruwvoedersituatie is tengevolge van de droge zomer ongunstiger.

De bemesting is, wat de stikstof betreft ongewijzigd, terwijl er wel meer phosphor, maar daarentegen voor de graslandbedrijven in het geheel geen kali beschikbaar zal worden gesteld.

Indien we geen rekening houden met de gevolgen van de droge zomer, menen we, dat gemiddeld de productie voor de periode 1 November 1947 tot 1 November 1948 weinig zal verschillen van die van de periode 1 Mei 1946 tot 1 Mei 1947.

Er blijft nog steeds een ernstig tekort aan krachtvoeder en stikstof, hetgeen in het bijzonder zijn nadelige invloed op de melkproductie tijdens de stalperiode doet gelden.

Omtrent de in het boekjaar 1946/47 op de kostprijsbedrijven gevonden productie en de ramingen volgens het voorgaande rapport No.66, kan nog het volgende overzicht worden gegeven.

	Gemiddelde productie per koe	
	Kostprijsbedrijven 1946/47	Raming in rapport 66.
A. Klei- en veengebied.		
Friesland weidegebied	3586 kg.	3600 kg.
Z.Holland zelfkazers	2991 "	2950 "
N.Holland (niet dezelfde gebieden)	3699 "	3375 "
Z.Holland (cons.melkers)	3324 "	----
B. Zandgronden.		
Friesland (De Wouden)	3200 "	----
Holl.Duinstreek	3112 "	----

c. de resultaten van de provinciale melkcontrôle-diensten.

In het voorgaande rapport No. 66 is onder bijlage I een uitvoerig overzicht gegeven van de in dit voorjaar reeds uitgewerkte melklijsten. Voor verschillende provincies kan dan ook hiernaar verwezen worden, daar nog geen nieuwe gemiddelde productiegegevens bekend waren. Van die gebieden waarvan wel nieuwe uitkomsten zijn ontvangen, volgt hieronder een overzicht. Uit de aard der zaak geven de melkcontrôlecijfers geen gemiddeld beeld, daar deze afkomstig zijn van de betere bedrijven.

Provinciale Melkcontrôle Dienst voor Limburg.

Melkcontrôlegegevens van het H. VEESLAG. Ver. BOCHOLTZ.

Lactatieperiode van koeien afgekalfd tussen:	Aantal koeien	Gem. melkproductie	Gemidd. vetgehalte	Gem.aantal dagen	Alleen van melklijsten met een lac. per. van:
1-8-'38/1-8-'39	52	3823	3,73	298	200 - 400 dagen
1-8-'39/1-8-'40	65	3637	3,54	323	idem.
1-8-'40/1-8-'41	66	3797	3,66	327	idem.
1-8-'41/1-8-'42	63	3279	3,53	311	idem.
1-7-'42/1-7-'43	71	3294	3,41	301	261 - 360 dagen
1-7-'43/1-7-'44	94	3568	3,56	307	idem.
1-7-'44/1-7-'45	73	3591	3,70	308	idem.
1-7-'45/1-7-'46	91	3725	3,80	310	idem.
	M.R.Y. VEESLAG. Vereniging NEDERWEERT.				
1-8-'38/1-8-'39	52	4266	3,52	318	200 - 400 dagen
1-8-'39/1-8-'40	54	4007	3,51	331	idem.
1-8-'40/1-8-'41	58	3893	3,54	308	idem.
1-8-'41/1-8-'42	71	3533	3,53	309	idem.
1-7-'43/1-7-'44	36	3400	3,58	304	261 - 360 dagen
1-7-'45/1-7-'46	111	3581	3,48	310	idem.
	M.R.Y. VEESLAG. Vereniging HORST.				
1-8-'38/1-8-'39	78	4169	3,50	314	200 - 400 dagen
1-8-'39/1-8-'40	127	3962	3,52	316	idem.
1-8-'40/1-8-'41	124	4259	3,48	318	idem.
1-8-'41/1-8-'42	138	4279	3,22	315	idem.
1-7-'44/1-7-'45	33	4106	3,43	305	261 - 360 dagen
1-7-'45/1-7-'46	117	4195	3,53	313	idem.
	Gemiddelde productie over Limburg van het H. VEESLAG.				
1-8-'38/1-8-'39	369	3959	3,59	302	200 - 400 dagen
1-8-'39/1-8-'40	315	3867	3,56	306	idem.
1-8-'40/1-8-'41	453	3732	3,51	306	idem.
1-8-'41/1-8-'42	814	3429	3,38	298	idem.
1-7-'43/1-7-'44	600	3693	3,45	306	261 - 360 dagen
1-7-'44/1-7-'45	815	3676	3,51	308	idem.
	Gemiddelde productie van het M.R.Y. VEESLAG.				
1-8-'38/1-8-'39	2436	4299	3,55	311	200 - 400 dagen
1-8-'39/1-8-'40	2265	4050	3,55	317	idem.
1-8-'40/1-8-'41	2377	4013	3,56	315	idem.
1-8-'41/1-8-'42	2511	3827	3,51	313	idem.
1-7-'43/1-7-'44	748	3514	3,52	309	261 - 360 dagen
1-7-'44/1-7-'45	545	3702	3,49	311	idem.

Van de ontbrekende jaartallen zijn geen cijfers bekend.

Provinciale Melkcontrôledienst Noord-Brabant.

Van de gecontroleerde koeien die afkalfden tussen 1 Juli '45 en 1 Juli '46 en waarvan de duur der lactatieperiode was tussen 260 en 360 dagen, zijn de volgende gegevens samengesteld:

"F" Koeien van F H VEESLAG.

2 jaar	2786 KG	3.51%	307 dagen	217 lijsten
2½ jaar	2838	3.50	309	357
3 jaar	3112	3.50	310	466
3½ jaar	3101	3.49	305	309
4 jaar	3463	3.46	308	645
5 jaar	3758	3.44	307	625
6+7 jaar	3860	3.41	304	1065
8+9 jaar	4068	3.34	308	532
10 jaar + oudere	4023	3.32	310	265
Gemiddeld	3559	3.44	307	4481

"S" koeien van F H VEESLAG.

2 jaar	2768 KG	3.56%	299 dagen	34 lijsten
2½ jaar	3127	3.59	316	144
3 jaar	3243	3.59	315	167
3½ jaar	3394	3.64	315	101
4 jaar	3759	3.60	310	247
5 jaar	3989	3.61	309	247
6+7 jaar	4096	3.54	311	361
8+9 jaar	4256	3.47	310	202
10 jaar	4346	3.49	304	109
Gemiddeld	3818	3.57	311	1612

"R" koeien van F H VEESLAG.

2 jaar	3365 KG	3.47%	317 dagen	2 lijsten
2½ jaar	3541	3.62	313	9
3 jaar	3500	3.64	314	29
3½ jaar	3675	3.57	314	26
4 jaar	3965	3.49	311	86
5 jaar	4001	3.52	306	157
6+7 jaar	4299	3.46	311	370
8+9 jaar	4286	3.41	310	253
10 jaar	4223	3.35	311	162
Gemiddeld	4172	3.45	310	1094

Totaal gemiddelde van de "F H" koeien.

3711 KG	3.47%	308 dagen	7187 lijsten

"F" koeien van M.R.Y. VEESLAG.

2 jaar	2885 KG	3.40%	311 dagen	102 lijsten
2½ jaar	2953	3.42	315	480
3 jaar	3193	3.43	315	693
3½ jaar	3214	3.44	310	461
4 jaar	3612	3.41	310	816
5 jaar	3785	3.39	308	877
6+7 jaar	4019	3.36	311	1676
8+9 jaar	4160	3.32	311	1006
10 jaar en oudere	4125	3.31	313	547
Gemiddeld	3732	3.38	311	6658

"S" koeien van M.R.Y. VEESLAG.

2 jaar	3098 KG	3.48%	320 dagen	10 lijsten
2½ jaar	3201	3.44	320	94
3 jaar	3404	3.48	316	219
3½ jaar	3456	3.52	313	161
4 jaar	3758	3.50	313	298
5 jaar	3992	3.49	311	316
6+7 jaar	4189	3.47	311	421
8+9 jaar	4246	3.44	312	231
10 jaar en oudere	4213	3.42	309	174
Gemiddeld	3894	3.47	312	1924

"R" koeien van M.R.Y VEESLAG.

2 jaar	3400 KG	3.54%	317 dagen	6 lijsten
2½ jaar	3291	3.54	314	38
3 jaar	~~3115~~ 3504	~~3.01~~ 3.47	~~273~~ 315	75
3½ jaar	3459	3.50	315	68
4 jaar	3890	3.49	311	174
5 jaar	4036	3.46	313	268
6+7 jaar	4187	3.39	309	676
8+9 jaar	4281	3.37	309	370
10 jaar en oudere	4254	3.34	311	248
Gemiddeld	4077	3.39	309	1923

Totaal gemiddelde van de M.R.Y. koeien.

3825 KG	3.40%	311 dagen	10505 lijsten

BEREKENING VAN HET INZAKE DE ONDERNEMINGSBELASTING VERSCHULDIGDE BELASTINGBEDRAG PER HA, IN DE VERSCHILLENDE VEEHOUDERIJGEBIEDEN.

Deze berekening is gebaseerd op de gegevens van de kostprijsboekhouding van weidebedrijven over het boekjaar 1 Mei 1946 - 1 Mei 1947.
De ondernemingsbelasting is verschuldigd over 2 grondslagen n.l:

I. Bedrijfsopbrengst,
II. Bedrijfskapitaal.

I. 1ste grondslag: De bedrijfsopbrengst.

A. Vaststelling van de grondslag.

a. De bedrijfsopbrengst wordt bepaald naar de overeenkomstig het besluit op de inkomstenbelasting bepaalde winst van de onderneming over het kalenderjaar voorafgaand aan het belastingjaar.
b. Voor ondernemingen, die niet vallen onder de vennootschapsbelasting, wordt deze winst verminderd met f.3.000,-. Voor natuurlijke personen geldt dus wat de eerste f.3.000,- vrij zijn van ondernemingsbelasting.
c. Bijtelling bij deze winst vindt plaats met de rente van schulden langer dan een half jaar aangegaan.
d. Deze winst wordt verminderd met:
3% van de verkoopwaarde van de binnen Nederland gelegen onroerende goederen, welke op het einde van het tijdvak, waarover de winst wordt berekend, behoren tot het bedrijfsvermogen.

Berekening van het gemiddelde inkomen van de boer (incl. arbeidsinkomen uit de Rundveehouderij) in het boekjaar 1946/1947 per gemiddeld bedrijf.

Omschrijving	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Klei- en veengebied	Ind.melk-bedrijven	Cons.melk-bedrijven	Zelfkazende bedrijven	Friese Wouden	Duin-streek
Gemiddelde bedrijfs-grootte	26.4 ha	14.5 ha	19.5 ha	16.1 ha	19.5 ha	16.5 ha
Netto-kosten p.gem. bedrijf	15.322,-	10.300,-	14.987,-	11.367,-	11.999,-	7.797,-
Melkprod.in kg.p.gem. bedrijf	91.001	60.712	89.115	61.679	60.528	44.468
Opbrengst melk p.gem. bedrijf	17.336,-	11.050,-	14.704,-	10.189,-	11.331,-	7.764,-
Winst/Verlies p.gem. bedrijf	2.014,-	750,-	283,-	1.178,-	668,-	33,-
Beloning handenarbeid boer 15% Soc.lasten	2.249,-	2.042,-	2.465,-	2.060,-	2.248,-	2.165,-
Totaal inkomen per gemiddeld bedrijf	4.263,-	2.792,-	2.182,-	882,-	1.580,-	2.132,-

Berekening van de bedrijfsopbrengst uit het hierboven berekende inkomen per gemiddeld bedrijf voor het boekjaar 1946/'47 geschiedt als volgt:

:	Friesland	N.Holland	Z.Holland		Zandgronden	
	Klei- en veengebied	Ind. melkbedrijven	Cons. melkbedrijven	Zelfkazende bedrijven	Friese Wouden	Duinstreek
Inkomen p.gem.bedrijf	4.263,--	2.792,--	2.182,--	882,--	1.580,--	2.132,--
bij:Rente levende inventaris	648,--	432,--	619,--	469,--	488,--	368,--
Rente werktuigen	106,--	70,--	98,--	70,--	95,--	53,--
	5.017,--	3.294,--	2.899,--	1.421,--	2.163,--	2.553,--
af:Vrij van ondernemingsbelasting	3.000,--	3.000,--	3.000,--	3.000,--	3.000,--	3.000,--
Belastbare bedrijfsopbr.	2.017,--	294,--	101,--	1.579,--	837,--	447,--
Afgerond op f.100,- naar beneden	2.000,--	200,--	----	----	----	----

N.B. Door het incalculeren van de pacht in de kosten waarbij dus in alle gevallen uitgegaan is van pachtbedrijven, behoeft een aftrek van 3% van de verkoopwaarde van het onroerend goed niet meer plaats te vinden.

B. Tarief van de ondernemingsbelasting over de belastbare opbrengst.

Het tarief bedraagt 4% van de eerste f.2.000,-- en 5% van alle volgende bedragen van de op f.100,-- naar beneden afgeronde bedrijfsopbrengst.

Volgend bovenstaande berekening komen slechts in de gebieden Friesland en N.Holland een belastbare bedrijfsopbrengst per gemiddeld bedrijf voor resp. ten bedrage van f. 2.000,-- en f.200,--.

Het grondbedrag van de ondernemingsbelasting over de bedrijfsopbrengst bedraagt dus:

Friesland 4% van f.2.000,-- = f. 80,-- dit is per ha f.3,03
N.Holland 4% van f.200,-- = f. 8,-- dit is per ha f.0,55

II. 2e Grondslag: Het bedrijfskapitaal.

A. Vaststelling van de grondslag.

Het bedrijfskapitaal is het bij het einde van het boekjaar berekende eigen vermogen, volgens de aangifte voor de vermogensbelasting, verminderd met de verkoopwaarde van het onroerend goed en vermeerderd met de schulden, welke voor langer dan een half jaar zijn aangegaan.

Dit fiscale begrip bedrijfskapitaal omvat dus in feite het in het bedrijf werkzame kapitaal (creditzijde van de balans per 1 Mei) verminderd met:
1e de waarde van het onroerend goed.
2e de voor korter dan een half jaar aangegane schulden.

Het in het veehouderijbedrijf geïnvesteerde kapitaal (excl. onroerend goed) bestaat voornamelijk uit het kapitaal, vastgelegd in de levende en dode inventaris. De vlottende kapitaalsbehoefte voor de financiering van grondstoffen en voorraden product is zeer gering en bovendien van korte duur. Daar schulden, welke voor korter dan een half jaar zijn aangegaan, niet tot het bedrijfskapitaal worden gerekend, kan het bedrijfskapitaal van de veehouderijbedrijven gelijkgesteld worden aan de som van de waarden van de levende en dode inventaris.

De in onderstaande tabel opgenomen inventariswaarden, geven de waarde aan per 1 Mei 1947 van de levende en dode inventaris per ha in de verschillende gebieden.

	Friesland	N.Holland	Z.Holland Cons.Melkbedr.	Z.Holland Zelfkazers	Friese Wouden	Duinstreek
1.Waarde levende inventaris per ha	f. 798,—	f. 986,—	f.1.059,—	f. 963,—	f.803,—	f. 752,—
2.Waarde dode inventaris per ha	f. 129,—	f. 154,—	f. 161,—	f. 138,—	f.155,—	f. 103,—
Totaal waardeinventaris	f. 927,—	f.1140,—	f.1.220,—	f.1101,—	f.958,—	f. 855,—

B. Tarief van de ondernemingsbelasting over het bedrijfskapitaal.

Het tarief bedraagt 2‰ van het bedrijfskapitaal, indien het bedrijfskapitaal meer dan f. 4.000,— bedraagt. Dit houdt dus in dat een bedrijfskapitaal van minder dan f. 4.000,— niet wordt belast, terwijl een bedrijfskapitaal van meer dan f. 4.000,— voor het gehele bedrag belastbaar is. Voor het gemiddelde veehouderijbedrijf bedraagt het bedrijfskapitaal meer dan f. 4.000,—, zodat het gehele bedrag belastbaar is.

Het grondbedrag van de ondernemingsbelasting over het bedrijfskapitaal per ha bedraagt dus voor de verschillende gebieden:

Friesland	2‰ van f. 927,—	= f. 1,85
N.Holland	2‰ van f.1140,—	= f. 2,28
Z.Holland Cons.Melkbedr.	2‰ van f.1220,—	= f. 2,44
Z.Holland Zelfkazers	2‰ van f.1101,—	= f. 2,20
Friese Wouden	2‰ van f. 958,—	= f. 1,92
Duinstreek	2‰ van f. 855,—	= f. 1,71

III. Samengesteld Grondbedrag van de ondernemingsbelasting.

Het samengestelde grondbedrag van de ondernemingsbelasting bedraagt dus voor de verschillende gebieden per ha

	Friesland	Noord Holland	Z.Holland Cons. Melkbedr.	Z.Holland Zelfkazers	Friese Wouden	Duinstreek
1. Grondbedrag naar de bedrijfsopbrengst	3,03	0,55	——	——	——	——
2. Grondbedrag naar het bedrijfskapitaal	1,85	2,28	2,44	2,20	1,92	1,71
Samengesteld Grondbedrag per ha	4,88	2,83	2,44	2,20	1,92	1,71

IV. Vermenigvuldigingscijfer en Belastingbedrag.

Het belastingbedrag wordt verkregen door het samengesteld grondbedrag te vermenigvuldigen met het vermenigvuldigingscijfer, dat van gemeente tot gemeente verschillend kan zijn.

In het algemeen bedraagt dit vermenigvuldigingscijfer 2.4.

Voor de verschillende gebieden wordt dus het verschuldigde belastingbedrag per ha:

Friesland	2.4 x f. 4,88	= f. 11,71
N.Holland	2.4 x f. 2,83	= f. 6,79
Z.Holland Cons.Melkbedrijven	2.4 x f. 2,44	= f. 5,86
Z.Holland Zelfkazers	2.4 x f. 2,20	= f. 5,28
Friese Wouden	2.4 x f. 1,92	= f. 4,61
Duinstreek	2.4 x f. 1,71	= f. 4,10

GEMENGDE BEDRIJVEN

Voorlopig overzicht van de kosten en opbrengsten per koe van het boekjaar 1946/1947

Kosten-elementen	West-Overijssel	Hollandse Droogmakerijen (Zoetermeer)
Aantal waarnemingen	9	11
1.Veevoederkosten		
a.Krachtvoer: eigen bedrijf	11,36	12,88
Krachtveer: aangekocht	44,30	43,97
b.Melkproducten	48,61	49,78
c.Ruwvoer: eigen bedrijf	36,91	146,21
Ruwveer: aangekocht	4,57	12,91
d.Stro en Strooisel:		
eigenbedrijf	12,97	25,37
aangekocht	9,58	0,08
e.Weidegeld	6,19	-,--
f.Kosten gewassen eigen bedrijf:		
Veederbieten	43,93	-,--
Knollen	38,43	-,--
Snijrogge	1,20	-,--
Nagewas kunstweide	5,52	-,--
Klaver	2,42	13,80
Mergkool	3,06	4,48
Kanthooi	0,90	-,--
Bietenblad	-,--	5,26
g.Aandeelkosten grasland	193,41	123,--
sub-totaal	463,36	437,74
2.Kosten verzorging enz.		
a.Loon	187,29	178,57
b.Sociale lasten	26,90	24,57
c.Paardekosten	9,--	3,10
d.Kosten melkgereedschap	1,57	1,28
sub-totaal	224,76	207,52
3.Diensten van Derden		
a.Ziektebestrijding	9,38	14,15
b.Verzekering	5,70	2,10
c.Afleveringskosten : Vracht	0,29	2,51
sub-totaal	15,37	18,76
4.Overige kosten		
a.Rente rundvee	22,76	22,53
b.Omzetbelasting	0,61	1,61
c.Dekgelden	5,76	11,98
d.Aandeel kosten vee algemeen	20,20	72,18
e.Diversen	4,51	2,87
sub-totaal	53,84	111,17
5.Omzet en aanwas	6,01	-,--
sub-totaal	6,01	-,--
Totaal Bruto-kosten	763,34	775,19
6.Aftrekkosten		
a.Omzet en aanwas	101,95	143,95
b.Geprod.stalmest	29,68	29,89
c.Diverse opbrengsten	-,--	13,42
Totaal aftrek	131,63	187,26
Totaal Netto-kosten per koe	631,71	587,93
7.Totaal melkproductie per koe	3099 kg	3646 kg
8.Kostprijs per 100 kg melk	f.20,38	f.16,13
9.Gemiddeld vetgehalte	3.58%	3.49%
10.Kostprijs per kg vet	f. 5,73	f. 4,62
11.Kostprijs per 3.3 kg vet	f.19,08	f.15,25
12.Gem.opp.grasl. t.d.v.de rundveehouderij	10.98	10.52
13.Gem.opp.bouwl.t.d.v. de rundveehouderij (incl. nagewassen)	2.46	3.16

EEN VERGELIJKING VAN DE GEMIDDELDE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA IN DE BOEKJAREN 1945/'46 EN 1946/'47 VAN EEN AANTAL VEEHOUDERIJBEDRIJVEN IN DE PROVINCIE FRIESLAND EN HET ZUID-HOLLANDSE KLEIWEIDEGEBIED.

Deze vergelijking is opgezet om na te gaan, in hoeverre de kosten in de kostprijsboekhouding over het jaar 1 Mei 1946 - 1 Mei 1947 beinvloed zijn door abnormale omstandigheden in dat jaar.

In tabel I wordt een vergelijking gegeven van de gemiddelde kosten en opbrengsten van alle bedrijven, welke in de beide boekjaren in de provincie Friesland en het Zuid-Hollandse Kleiweidegebied ingeschakeld waren in de kostprijsboekhouding van het Landbouw-Economisch Instituut.

Teneinde te kunnen beoordelen in hoeverre het verschil tussen de cijfers van de beide boekjaren veroorzaakt wordt door het feit dat het aantal ingeschakelde bedrijven in het boekjaar 1946/'47 aanzienlijk is uitgebreid, werd daarnaast in tabel II een vergelijking opgesteld van de gemiddelde kosten en opbrengsten per ha van die bedrijven, welke in de beide boekjaren aan de kostprijsboekhouding deelnamen.

Deze laatste vergelijking vertoont nagenoeg dezelfde verschillen in kosten en opbrengsten per ha als de vergelijking van alle ingeschakelde bedrijven in de beide gebieden, zodat aangenomen kan worden, dat de in tabel I geconstateerde verschillen niet voortspruiten uit het feit dat de gemiddelde cijfers gedeeltelijk niet op dezelfde bedrijven betrekking hebben.

In de toelichting op de voornaamste verschillen, is derhalve uitgegaan van de gemiddelde cijfers van alle bedrijven in de beide gebieden.(tabel I).

VERGELIJKING VAN DE GEMIDDELDE KOSTEN EN DE OPBRENGSTEN PER HA IN DE BOEKJAREN 1945/'46 en 1946/'47; VOOR ALLE KOSTPRIJSBEDRIJVEN IN DE PROVINCIE FRIESLAND EN HET ZUID-HOLLANDSE KLEIWEIDEGEBIED.

	Friesland		Z. Hollands Kleiweidegebied	
	1945/'46 24 bedr.	1946/'47 73 bedr.	1945/'46 31 bedr.	1946/'47 41 bedr.
1. a. Loon	227,94	234,20	243,93	272,32
b. Sociale lasten	36,47	31,73	39,03	41,24
sub-totaal	264,41	265,93	282,96	313,56
2. Veevoeder				
a. Krachtvoeder	46,17	79,04	62,05	93,30
b. Melkproducten	63,21	73,82	55,26	43,41
c. Ruwvoeder	31,70	65,90	53,61	95,59
d. Stro en Strooisel	13,36	19,56	12,29	31,38
sub-totaal	154,44	238,32	183,21	263,68
3. Meststoffen				
a Stikstofmeststoffen	0,47	11,16	0,79	8,80
b. Overige kunstmeststoffen	2,22	5,64	3,72	3,61
sub-totaal	2,69	16,80	4,51	12,41
4. Kosten werktuigen	24,06	32,31	25,32	39,09
5. Onderhoudskosten als pachter	7,73	9,38	9,80	11,01
6. Verzekering	5,68	5,64	1,25	1,44
7. Afschrijving werkpaarden	3,89	3,85	1,59	2,11
8. Rente levende inventaris	24,39	24,55	24,70	29,13
9. Ziektebestrijding	4,01	7,25	8,63	14,96
10. Overige kosten	28,19	35,22	17,91	35,88
sub-totaal	97,95	118,20	89,20	133,62
11. a. Pacht	84,92	94,18	90,28	91,88
b. Woudegeld	4,14	2,82	2,65	3,92
sub-totaal	89,06	97,—	92,93	95,80
Totaal bruto-kosten per ha	608,55	736,25	652,81	819,07
12. Aftrekposten:				
a. Omzet en aanwas rundvee	136,82	149,09	156,76	108,—
b. Opbrengst stalmest	3,66	0,28	1,14	0,34
c. Paardekosten voor nevenbedrijven	3,93	0,51	1,16	0,27
d. Opbrengst grasland	15,61	1,24	6,15	0,34
e. Diverse opbrengsten	23,86	4,75	18,36	4,08
Totaal aftrek	183,88	155,87	183,57	113,03
Totaal netto-kosten per ha	424,67	580,38	469,24	706,04
Melkproductie per koe	2930 kg	3586 kg	2660 kg	2991 kg
Aantal melkkoeien per ha	1.06	0.96	1.24	1.28
Melkproductie per ha	3098 kg	3447 kg	3296 kg	3831 kg
Gemiddeld vetgehalte	3.72%	3.84%	3.38%	3.4%
Kostprijs per 100 kg melk	f.13,71	f.16,84	f.14,24	f.18,43
Kostprijs per kg vet	f. 3,68	f. 4,38	f. 4,21	f. 5,42

VERGELIJKING VAN DE GEMIDDELDE KOSTEN EN DE OPBRENGSTEN PER HA IN DE BOEKJAREN 1945/'46 EN 1946/'47 OP DEZELFDE KOSTPRIJSBEDRIJVEN IN DE PROVINCIE FRIESLAND EN HET ZUID-HOLLANDS KLEIWEIDEGEBIED.

	Friesland		Z.Hollandse Kleiweidegebied	
	1945/'46	1946/'47	1945/'46	1946/'47
	22 bedrijven		29 bedrijven	
1. a. Loon	225,69	254,79	245,20	272,94
b. Sociale lasten	36,11	35,41	39,23	41,73
sub-totaal	261,80	290,20	284,43	314,67
2. Veevoeder				
a. Krachtvoeder	47,25	91,15	62,68	93,67
b. Melkproducten	62,35	67,72	55,04	42,96
c. Ruwvoeder	37,87	60,44	55,25	90,39
d. Stro en Strooisel	11,59	14,18	12,08	32,22
sub-totaal	159,06	233,49	185,05	259,24
3. Meststoffen				
a. Stikstofmeststoffen	1,87	18,—	0,84	5,67
b. Overige kunstmeststoffen	1,68	7,82	3,74	3,18
sub-totaal	3,55	25,82	4,58	8,85
4. Kosten werktuigen	25,31	38,07	25,17	36,63
5. Onderhoudskosten als pachter	6,62	10,81	10,29	11,76
6. Verzekering	5,61	5,69	1,24	1,11
7. Afschrijving werkpaarden	3,69	3,93	1,54	1,99
8. Rente levende inventaris	24,47	26,85	24,78	28,93
9. Ziektebestrijding	4,30	6,23	8,82	14,98
10. Overige kosten	28,86	30,19	17,61	33,82
sub-totaal	98,56	120,88	89,45	129,22
11. a. Pacht	86,69	90,55	90,07	91,—
b. Weidegeld	4,18	2,35	2,83	4,51
sub-totaal	90,87	92,90	92,90	95,51
Totaal bruto-kosten per ha	613,84	763,29	656,41	807,49
12. Aftrekposten:				
a. Omzet en aanwas rundvee	151,09	143,11	154,01	100,37
b. Opbrengst stalmest	4,66	1,33	1,08	1,16
c. Paardekosten voor nevenbedrijven	3,93	2,28	1,19	0,11
d. Opbrengst grasland	17,61	2,84	6,04	0,68
e. Diverse opbrengsten	20,54	5,19	17,98	3,89
Totaal aftrek	197,83	154,75	180,30	106,21
Totaal netto.kosten per ha	416,01	608,54	476,11	701,28
Melkproductie per koe	2981 kg	3622 kg	2646 kg	2971 kg
Aantal melkkoeien per ha	1.06	1.03	1.25	1.27
Melkproductie per ha	3185 kg	3572 kg	3294 kg	3763 kg
Gemiddeld vetgehalte	3.72%	3.78%	3,38%	3.37%
Kostprijs per 100 kg melk	f.13,06	f.17,04	f.14,45	f.18,64
Kostprijs per kg vet	f. 3,51	f. 4,51	f. 4,28	f. 5,53
Omgerekend stuks rundvee per ha	1.35	1.29	1.54	1.55

TOELICHTING OP DE VOORNAAMSTE VERSCHILLEN

1. Loon.

Deze post valt in de beide jaren in de volgende bestanddelen uiteen:

	Friesland		Z.Holl.Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
1. Loonboer	76,88	76,44	96,30	109,41
2. Loon eigen gezinsleden	54,12	40,53	68,59	71,56
3. Betaald loon	96,94	117,23	79,04	91,35
Totaal loon	227,84	234,20	243,93	272,32

Uit bovenstaande analyse blijkt dat de loonpost met name voor de arbeid van boer en eigen gezinsleden slechts in geringe mate gestegen is.

In het jaar 1945/46 ontbrak de contrôle op de voor boer en eigen gezinsleden genoteerde arbeidsuren.

Wanneer men in aanmerking neemt, dat de gewerkte uren in het boekjaar 1945/46 gewaardeerd werden op resp. 1 Mei - 1 November 50 cent en 1 November - 1 Mei 60 cent, terwijl de waardering van dezelfde arbeid in het boekjaar 1946/47 geschiedde op basis van een uurloon van 64 cent, dan blijkt dat een goede contrôle op de door boer en eigen gezinsleden gewerkte uren, inderdaad een vrij belangrijke daling daarvan veroorzaakt heeft.

De stijging van het betaalde loon is geheel te verklaren uit de stijging van het loonpeil voor 1946/47 t.o.v. 1945/46.

2. Veevoeder.

a. Krachtvoer

De stijging van deze post is te verklaren uit:

1e. de grotere krachtvoedertoewijzing in het boekjaar 1946/47;

2e. de uitbreiding van het kunstmatig drogen van gras, waarvan de kosten in de post krachtvoeder zijn begrepen.

1. De toegewezen hoeveelheden krachtvoeder bedroegen respectievelijk:

	1945/46	1946/47
Vaarskalveren beneden 1 jaar	35 kg	60 kg
Stieren beneden 9 mnd.	35 kg	208 kg
Stieren 9 mnd. - 1 jaar	160 kg	208 kg
Stieren ouder dan 1 jaar	195 kg	520 kg
Melk- en Kalfkoeien	135 kg	210 kg

2. De kosten voor het kunstmatig drogen van gras bedroegen resp. in Friesland en het Z-Hollandse kleiweidegebied in het boekjaar 1946/47 : f. 10,60 en f. 12,36 per ha.

b. Melkproducten.

Deze kosten werden voor alle bedrijven in de volgende onderdelen geanalyseerd.

	Friesland			Z.Holl. Kleiweidegebied		
	1945/46	1946/47		1945/46	1946/47	
Volle melk	43,09 15 ct	49,21	18,73c	47,37 15 ct	32,24	16,39 c
Onder- en karnemelk	10,56 ct	18,55	3,98c	2,70 4 ct	4,02	4 c
Wei en spoeling	9,56 ct	6,06	1 ct	5,11 1 ct	7,15	1 c
Totaal	63,21	73,82		55,26	43,41	

Bij de waardering van de volle melk werd in het boekjaar 1946/47 rekening gehouden met het gemiddelde vetgehalte.

De vervoederde hoeveelheid volle melk is wat quantiteit betreft in beide gebieden teruggelopen.

De grootte van de opfok van kalveren was niet exact te bepalen. De jongveebezetting (omgerekend tot volwassen rundvee) bedroeg resp.:

	1945/46	1946/47
Friesland	0.29	0,26
Z.Hollands Kleiweidegebied	0.29	0.28

Deze cijfers geven echter niet de grootte weer van de opfok.

c. en d. Ruwvoeder, Stro en Strooisel.

Voor een juiste beoordeling van deze post moet hierin tevens de post opbrengst grasland (13) worden betrokken.

De analyse van deze beide posten is als volgt:

c. en d. Ruwvoeder, Stro en Strooisel:

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
A. Ruwvoeder				
1.hooi uit voorraad	7,49	13,55	2,30	12,78
2.kuilvoer uit voorraad	2,02	2,45	-,--	-,--
3.voederbieten:a.eigen bedrijf	2,73	1,09	5,23	7,18
b. aangekocht	6,19	26,10	13,41	19,53
4.voederaardappelen	6,87	5,35	23,36	23,93
5.aangekocht hooi	1,04	6,50	-,--	3,04
6.bietenloof + stoppelknollen	4,--	2,08	-,--	3,88
7.spruitenstokken en witlofwortels	-,--	-,--	5,77	5,89
8.bloembollen	-,--	1,33	-,--	5,39
9.bostel en spoeling	-,--	0,03	1,40	4,72
10.pulp	1,16	1,10	-,--	8,37
11.diversen	0,20	6,32	2,14	0,88
	31,70	65,90	53,61	95,59
B. Stro en Strooisel	13,36	19,56	12,29	31,38
Totaal ruwvoer stro en strooisel	f. 45,06	85,46	65,90	126,97

13. Opbrengst grasland:

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
a. Toename voorraad hooi	8,47	0,39	3,61	0,08
b. Toename voorraad kuilvoer	2,20	0,16	-,--	-,--
c. Verkopen hooi	5,61	0,69	3,69	0,26
sub-totaal	16,28	1,24	7,30	0,34
Af: Vergoeding voor overname hooileveringsplicht	0,67	-,--	1,15	-,--
Totaal opbrengst grasland	15,61	1,24	6,15	0,34

Aangezien het in de analyse van de post opbrengst grasland aangegeven sub-totaal de waarde van de niet door de veestapel verbruikte hoeveelheden hooi en kuilvoeder aangeven, moeten de in de tabel Ruwvoeder, Stro en Strooisel berekende ruwvoederkosten verminderd worden met deze sub-totalen.

De vergelijking van de uiteindelijke ruwvoederkosten is weergegeven in onderstaande tabel:

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
1.Ruwvoeder, Stro en Strooisel	45,06	85,46	65,90	126,97
2.Opbrengst grasland	16,28	1,24	7,30	0,34
3.Totaal ruwvoederverbruik	28,78	84,22	58,60	126,63
4.Aftrek wegens extra-voederverbruik winter 1946/47	-,--	8,26	-,--	32,15
Eindtotaal	28,78	75,96	58,60	94,48

In beide gevallen blijken de ruwvoederkosten voor het jaar 1946/47 ongeveer f. 40,-- à f. 50,-- hoger te liggen t.o.v. het jaar 1945/46.

In Friesland wordt dit voornamelijk veroorzaakt door de grotere aankooppost voor voederbieten (f. 20,--); diversen (f. 6,--) en opbrengst grasland (f. 14,--).

In het Z.Hollands Kleiweidegebied, komt het grootste verschil voor bij de posten: Stro en Strooisel (f. 19,--); pulp (f. 8,--) en opbrengst grasland (f. 7,--).

3. Meststoffen.

De stijging van de kosten voor Stikstofmeststoffen vindt zijn verklaring in een hogere toewijzing per ha en een toewijzing per 100 kg gedroogd gras.

De stijging van de kosten voor overige kunstmeststoffen in de provincie Friesland komt voor rekening van het fosforzuur (1946/47 f. 4,91; 1945/46 nihil).

4. Kosten werktuigen.

Deze kosten konden in de beide jaren als volgt worden gesplitst:

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
a. Onderhoud werktuigen en aanschaffing gereedschappen	10,52	16,75	12,29	20,59
b. Afschrijving werktuigen	10,89	11,53	11,04	14,16
c. Rente werktuigen	2,65	4,03	1,99	4,34
Totaal kosten werktuigen	24,06	32,31	25,32	39,09

De stijging van de werktuigkosten, wordt dus voornamelijk veroorzaakt door grotere uitgaven voor onderhoud van de werktuigen en aanschaffing van gereedschappen.

De berekening van de rente geschiedde in het boekjaar 1946/47 consequent op basis van het huidige prijspeil.

In het boekjaar 1945/46 was dit niet het geval.

8. Rente levende inventaris.

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
a. Rente Rundvee	20,62	22,79	23,22	28,18
b. Rente Paarden	3,77	1,76	1,48	0,95
Totaal rente levende inventaris	24,39	24,55	24,70	29,13

De stijging van de berekende rente voor rundvee, is het gevolg van de stijging van de rundveeprijzen; de daling van de rente paarden, van de daling van de prijzen voor paarden met 40-50%. Het rentepercentage was in beide jaren 3%.

9. Ziektebestrijding.

Deze post omvat de werkelijke betaalde kosten voor ziektebestrijding en veeverbetering.

De stijging van deze kosten t.o.v. het jaar 1945/46 staat vermoedelijk in verband met de sterke uitbreiding van de mond en klauwzeer- en t.b.c. bestrijding.

10. De stijging van de post overige kosten kan niet exact verklaard worden. Deze post omvat de uitgaven van gas, electriciteit, water, reinigingsmiddelen voor het melkgereedschap, abonnementen op vakbladen, porti, kosten landbouwboekhoudbureau, hondenbelasting, reiskosten voor marktbezoek, kosten emballage, betaalde dekgelden e.a.

12. Omzet en aanwas rundvee.

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
a. Verkoop Rundvee	163,65	237,30	125,37	188,17
b. Aankoop Rundvee	72,76	47,85	52,82	64,31
Saldo	90,89	189,45	72,55	123,86
c. Waardestijging Rundvee	45,93	—,—	84,21	—,—
Saldo	136,82	189,45	156,76	123,86
d. Waardedaling Rundvee	—,—	40,36	—,—	15,86
Totaal omzet en aanwas Rundvee	136,82	149,09	156,76	108,—

De post omzet en aanwas rundvee in het jaar 1945/46 wordt sterk beinvloed door de groei van de rundveestapel.

De prijzen van het rundvee waren 1 Mei 1946 hoog, zodat de waardestijgingen als gevolg van deze groei daardoor nog geaccentueerd werden.

In het boekjaar 1946/47 had een inkrimping van de veestapel plaats.

De waardedaling tengevolge van deze inkrimping werd ook geaccentueerd door het hoge prijspeil per 1 Mei 1947.

In de voorcalculatie voor het jaar 1947/48 werden deze waardedalingen met 9% verminderd, in verband met de gedaalde veeprijzen.

14. Diverse opbrengsten.

De analyse hiervan is als volgt:

	Friesland		Z.Hollands Kleiweidegebied	
	1945/46	1946/47	1945/46	1946/47
a. Winst op jonge paarden	19,33	-,—	8,21	-,—
b. Weidegeld	1,70	0,61	3,29	0,47
c. Dekgelden	1,10	2,76	5,51	2,80
d. Diverse opbrengsten	1,73	1,38	1,35	0,81
	23,86	4,75	18,36	4,08

Het verschil in deze post heeft betrekking op de winst welke in het jaar 1945/46 gemaakt werd op de jonge paarden.

In het boekjaar 1945/46 zijn de kosten gemaakt ten behoeve van de jonge paarden in de kosten per ha begrepen. Deze kosten worden gecompenseerd door de aftrekpost winst op jonge paarden.

Deze berekening is onjuist, maar was in het jaar 1945/46 niet op andere wijze mogelijk.

De winst op jonge paarden bestaat n.l. grotendeels uit boekwinsten, welke tengevolge van de destijds geldende hoge prijzen, aanzienlijk hoger zijn dan de kosten welke ten behoeve van de jonge paarden gemaakt zijn.

Op deze wijze zijn dus de winsten gemaakt op de jonge paarden, in mindering gebracht van de kostprijs van de melk.

De prijzen op basis waarvan de boekwinsten berekend zijn, bedroegen in het boekjaar 1945/46:

veulens beneden 3 mnd.	f. 300,—
veulens boven 3 mnd.	f. 500,—
jonge paarden 1-2 jaar	f. 825,—
jonge paarden 2-3 jaar	f.1125,—

In het boekjaar 1946/47 werden de kosten voor de jonge paarden buiten de kosten voor de melk gehouden, zodat ook de winsten niet in mindering op de kosten gebracht behoefden te worden.

15. Melkproductie.

Tijdens het boekjaar 1945/46 werd nog een aanzienlijk gedeelte van de melkproductie niet aan de fabriek afgeleverd. Een afdoende controle op de opgegeven productie was tengevolge van de tijdelijke onderbreking der melkcontrôle niet mogelijk. De opgegeven productie komt ons gemiddeld genomen te laag voor. Het verschil tussen de beide boekjaren wat productie per koe betreft, is zeker niet uit de betere voederpositie van 1946/47 te verklaren, maar ligt voor een belangrijk gedeelte ook bij de onjuiste productie-gegevens.

Vergelijking van de kostprijsberekening van de melk volgens rapport no. 84 en rapport no. 66
(Alle gebieden per ha gemeten maat)

	Friesland		Noord-Holland		Zd. Holland	
	Klei- en veenweide	Gehele Prov.	geen gelijke gebieden		Zelfkazers	
	rapp. 84	rapp. 66	rapp. 84	rapp. 66	rapp. 84	rapp. 66
1.Loon a.Boer	76,44	66,81	125,55	143,41	114,88	93,17
b.Gezinsleden	40,53	35,69	68,26	(75,88	75,14	49,-
c.Vreemd personeel	119,57	115,65	111,93	(75,88	96,83	86,97
d.Sociale lasten	40,92	32,20	52,89	26,03	49,63	31,92
Sub-totaal	277,46	250,35	358,63	245,32	336,48	261,06
2.Veevoeder.						
a.Krachtvoeder	79,83	41,47	79,62	42,63	94,23	47,70
b.Melkproducten	73,82	41,75	62,96	31,44	43,41	36,45
c.Ruwvoeder	73,34	(32,96	126,05	(55,26	104,40	(66,50
d.Stro en strooisel	24,15	(32,96	31,80	(55,26	34,78	(66,50
Sub-totaal	251,14	116,18	300,43	129,33	276,82	150,65
3.Kunstmeststoffen.						
a.Stikstofmeststoffen	11,16	15,50	16,39	16,25	8,80	16,72
b.Overige kunstmeststoffen	18,76	38,43	16,08	37,45	17,52	38,40
Sub-totaal	29,92	53,93	32,47	53,70	26,32	55,12
4.Kosten werktuigen	32,31	25,53	38,92	35,59	39,09	29,61
5.Onderhoudskosten als pachter	11,26	10,30	13,02	4,61	13,21	13,86
6.Verzekering	6,01	6,69	6,81	7,69	1,53	1,54
7.Afschrijving werkpaarden	3,85	3,66	4,82	3,09	2,11	1,93
8.Rente levende inventaris	22,83	24,43	27,70	23,41	26,80	26,18
9.Ziektebestrijding	7,25	5,73	15,85	11,86	14.96	8,94
10.Afleveringskosten	1,49	3,05	3,61	4,11	0,98	0,86
11.Omzetbelasting	-,-	2,42	-,-	6,71	-,-	2,61
12.Overige kosten	46,31	23,07	49,43	36,93	41,74	21,28
Sub-totaal	131,31	104,88	160,16	134,-	140,42	106,81
13. a.Pacht	94,18	94,59	101,53	98,74	91,88	95,29
b.Weidegeld	2,82	3,31	12,36	7,26	3,92	2,80
Sub-totaal	97,-	97,90	113,89	106,-	95,80	98,09
Totaal Brutokosten per ha	786,83	623,24	965,58	668,35	875,84	671,73
14.Aftrekposten						
a.Omzet en aanwas rundvee	150,83	132,22	171,35	123,09	108,19	152,12
b.Opbrengst stalmest	-,28	1,87	1,86	-,-	-,34	-,57
c.Paardekosten voor nevenbedrijven	-,51	2,41	13,20	-,-	-,27	1,19
d.Diverse opbrengsten	5,99	27,27	14,77	16,97	4,42	16,20
e.Aftrek extra ondern.winst	8,26	-,-	19,38	-,-	32,15	-,-
Totaal aftrek	165,87	163,77	220,56	140,06	145,37	170,08
Nettokosten per ha	620,96	459,47	745,02	528,29	730,47	501,65
15.Aantal melkkoeien per ha	0,96	1,06	1,13	1,09	1,28	1,22
16.Melkproductie per koe	3586 kg	3600	3699 kg	3375	2991 kg	2950 kg
17.Melkproductie per ha	3447 kg	3815	4187 kg	3680	3831 kg	3599 kg
18.Gemiddeld vetgehalte	3.84%	3.7%	3.54%	3.39%	3.40%	3.30%
19.Kostprijs per 100 kg.melk bij bestaand vetgehalte	18,01	**12,04**	17,70	14,36	19,07	13,94
20.Kostprijs per kg.vet	4,69	**3,26**	5,03	4,23	5,61	4,22
21.Kostprijs per 3.3 kg.vet	15,48	10,76	16,59	13,96	18,51	13,93
22.Aantal kostprijsbedrijven	73	24	42	-	41	31
23.Aantal fiscale gegevens		23		17		25

Rapport no.84, bijlage 4B.

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN.

De verschillen tussen de kostprijsberekeningen in rapport no.84 en rapport no.66, spruiten voornamelijk voort uit het verschil in basiscijfers, welke aan beide rapporten ten grondslag liggen.
Deze verschillen zijn reeds toegelicht in bijlage 4A.

Daarnaast bestaat er echter een aanzienlijk verschil in methode, welke voor beide rapporten is gevolgd.
Wegens het ontbreken van voldoende betrouwbare gegevens, was het voor rapport no.66 niet mogelijk om het verband tussen kosten en opbrengsten te handhaven. Voor verschillende posten werd een theoretische berekening opgesteld, die los van het basismateriaal stond.
Bij rapport no.84, dat gebaseerd werd op de gegevens van een veel groter aantal waarnemingen (216 graslandbedrijven) werd dit verband tussen kosten en opbrengsten ten volle gehandhaafd.
Bij de afzonderlijke kostensoorten kan nog het volgende opgemerkt worden.

1.Loon.

a.Boer. In rapport no.66 werd geen beloning voor de handenarbeid van de boer onder de kosten opgenomen, daar geen betrouwbare gegevens betreffende de gemiddelde arbeidsprestatie van de boer ter beschikking stonden. Daar bij de besprekingen tussen de Minister en de Stichting voor de Landbouw deze beloning op 75% van het inkomen van een vaste arbeider, belast met veeverzorging is gesteld, is dit bedrag in het vergelijkende overzicht onder de kosten opgenomen.

b. en c. Gezinsleden en vreemd personeel.
De loonpost van rapport no.66 berustte uitsluitend op de gegevens van die bedrijven, waar naast de boer alleen vreemd personeel werkzaam was. Voor rapport no.84 is deze wijze van berekenen losgelaten, daar enerzijds een veel groter aantal gegevens ter beschikking stonden, terwijl anderzijds op de verzameling van de gegevens een afdoende controle is uitgeoefend door de betrokken assistenten van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst.

2.Veevoeder.

a.Krachtvoeder. Bij het opstellen van rapport 66 waren de vooruitzichten niet gunstig zodat van een gemiddelde gift van 170 kg. per melkkoe werd uitgegaan. Voor de berekening van rapport 84 is na overleg met het Bedrijfschap voor Veevoeder eenzelfde krachtvoertoewijzing als voor het basisjaar aangehouden. Ook zijn de aankoop van bonloze krachtvoeders en de kosten van het kunstmatig drogen van gras in deze post opgenomen.

b.Melkproducten. Voor rapport 66 werd deze post in het basismateriaal door een berekening vervangen. Daar thans ook de opbrengst van de verkoop der fokdieren in de post omzet en aanwas rundvee is begrepen, werd geen verlaging toegepast. Ook de naar verhouding te geringe hoeveelheden ondermelk waarover de bedrijven de beschikking krijgen, maken reductie van de hoeveelheid volle melk niet mogelijk.

c. en d. Ruwvoeder, stro en strooisel.
Voor de langere duur der stalperiode werd het basisbedrag van rapport 84 met een aftrekpost gecorrigeerd. Daarnaast zijn er echter ook in de afgelopen stalperiode bepaalde factoren geweest, die hoewel ze een hoger voedselverbruik veroorzaakten, zich toch moeilijk in een cijfer laten uitdrukken.

3.Kunstmeststoffen.
Het verschil tussen beide rapporten wordt veroorzaakt door de gewijzigde verwachtingen t.o.v. het komende jaar.

4.Omzet en aanwas rundvee.
Door het grotere aantal waarnemingen was het o.i. verantwoord om de in de boekhoudingen opgegeven omzet en aanwas rundvee aan te houden. Daar ook de opbrengst uit verkoop van fokdieren,die voor Friesland en Noord-Holland in het bijzonder van betekenis is, niet in de theoretische berekening van rapport 66 was opgenomen, ligt het resultaat voor deze gebieden in rapport 84 hoger. Bij de post melkproducten is er reeds op gewezen, dat in verband hiermee de opfokkosten eveneens opgenomen zijn.